

Selvevaluering 2016-2017

Rudolf Steiner Skole i København

marts2017

Indledning	2
Om Evaluering	2
Formål med evalueringen	2
Hvorfor har vi evalueret	2
Evalueringens genstand og fremgangsmåde	3
Om Rudolf Steiner Pædagogik	7
Sådan undervises på Rudolf Steiner skolerne	7
Specifikt om vores skole: Rudolf Steiner Skolen i København	7
Undervisningens opbygning	10
Analysearbejde og opsamling af delresultater	10
Opfyldelse af kompetencemål for 1.klasse	10
Opfyldelse af kompetencemål for 2. klasse	11
Opfyldelse af kompetencemål for 3. klasse	13
Opfyldelse af kompetencemål for 4. klasse	15
Opfyldelse af kompetencemål for 5. klasse	16
Opfyldelse af kompetencemål for 6.klasse	18
Opfyldelse af kompetencemål for 7. klasse	18
Hovedresultater	22
Opfølgingsplan	23
BILAG i-Skemaer 2016-2017	25
BILAG ii- Årsplaner 2016-2017+ del og slutmål	25

1. Indledning

Den nærliggende rapport fremlægger resultater af skolens egen selvevaluering for skoleår 2016-17. I skoleåret 2016-17 har skolen valgt at evaluere skolens undervisningstilbud ift. de fire kernefag, som tilbydes i folkeskolen anno 2017. Det drejer sig om fagene *matematik, dansk, historie og engelsk*. Vi har fundet frem til en række spændende resultater.

Rigtig god fornøjelse med rapporten.

2. Om Evaluering

2.1. Formål med evalueringen

Formålet med denne evaluering er at undersøge, om vores undervisningstilbud står mål med det, der almindeligvis kræves i folkeskolen. Evalueringen giver et samlet billede af, hvordan der arbejdes i undervisningen, ud fra skolens egne mål og slutmål sammenlignet med folkeskolens Fælles mål. Der er således tale om en form for selvevaluering, som undersøger, hvordan og hvorvidt vores undervisere formår at inkorporere folkeskolens fire kernefag i skolens samlede undervisningstilbud.

FORMÅL:

Formålet med evalueringen er at undersøge sammenhæng mellem skolens undervisningstilbud og elementerne fra Fælles mål ift. fagene *dansk, matematik, historie og engelsk*

2.2. Hvorfor har vi evalueret

Det er et lovpligtigt krav, at friskolerne sikrer en løbende evaluering (Lov om friskoler og private grundskoler §1, § 1.b & §1.c) . Evalueringen skal foretages løbende og kontinuerligt, og må gerne varieres ift. fokusområder. Det anbefales, at der løbende evalueres ift. følgende evaluerings områder:

- Evaluering af det samlede undervisningstilbud
- Løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen
- Skolens slutmål, delmål og undervisningsplaner
- Brugerevaluering (f.eks. forældretilfredshed, mm)
- Andre tematiserede emner, f.eks. hvordan skolen sørger for at sikre demokratisk dannelse mm.

Det overordnede formål med evalueringen er dokumentation og kvalitetssikring. Der er ligeledes fokus på et fremadrettet perspektiv; evalueringen skal danne grundlag for skolens tilrettelæggelse af undervisningen. Der kan således påpeges brugbare og

fremadrettede perspektiver ift. spørgsmål : Hvad kan vi gøre bedre?Hvad mangler vores undervisningstilbud?

Evalueringsrapporten skal offentliggøres på skolens hjemmeside.

2.3. Evalueringens genstand og fremgangsmåde

Evalueringens genstand	
Form:	Selvevaluering
Formål:	Evaluering af den samlede undervisning, med fokus på at undersøge, om skolen står mål med det, der almindeligvis kræves i folkeskolen. Står undervisningen mål med folkeskolen? Lever skolen op til egne periodeplaner, del- og slutmål? Hvad er der behov for justeringer?
Undersøgelsesspørgsmål:	Kan skolen stå mål med det, der almindeligvis kræves i folkeskolen. Dette med særlig fokus på undervisning af fire kernefag (dansk, matematik, historie og engelsk)
Formål:	Formålet med evalueringen er at undersøge sammenhæng mellem skolens undervisningstilbud og elementerne fra Fælles mål ift. fagene dansk, matematik, historie og engelsk Evalueringen skal sikre: <ul style="list-style-type: none"> ● dokumentation for, at skolen lever op til krav ift Friskoleloven ¹ ● egen kvalitetssikring ● egen evaluering med fokus på fremadrettet arbejde
Hvem/ hvad indgår i empirisk materiale:	Spørgeskemaer udfyldt af klasselærere og faglærere Skolens egne del- og slutmål Periodeplaner for de forskellige klassetrin Folkeskolens kompetencemål ift. de fire kernefag

¹

<https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=182103#idf5fbfcd9-607c-4fd8-89ba-8d799f9336df>

Hvem skal læse denne rapport?	Alle interesserede, herunder klasselærere, forældre og myndigheder(uvm)
--------------------------------------	---

Fremgangsmåde

Der blev udarbejdet spørgeskemaer, som blev delt ud til alle klasselærere og de ansvarlige faglærere. Lærerne fik 10 dage til at udfylde skemaerne.

Efterfølgende blev alle besvarelserne nærlæst og analyseret. I denne fase har vi set nærmere på skolens egne del- og slut mål, samt undervisningsplaner (Bilag ii), som er foruddefineret. Vi var også nødt til at se skolens egne didaktiske og pædagogiske overvejelser, hvorpå undervisningen er opbygget (i henhold til Steiner-pædagogiske principper). Der er nemlig væsentlige forskelle ift. undervisningens opbygning og form på en folkeskole og på en Steiner skole (læs nærmere i afsnit [her](#)). De væsentligste forskelle fra Folkeskolen er netop de pædagogiske og didaktiske perspektiver.

Igennem denne evaluering ønsker vi at undersøge, om skolens undervisning står mål med det, der almindeligvis kræves i folkeskolen. For at undersøge dette, har vi sammenlignet vores undervisningstilbud med de fire kernefags kompetencemål fra Folkeskolens Fælles mål. Der er tale om følgende kernefag :

- DANSK
- MATEMATIK
- ENGELSK
- HISTORIE

De konkrete kompetencemål for disse fag har vi stillet op og defineret som grundelementer, som vi har stillet op i skemaer - et skema pr. fag. Skemaerne blev afleveret til de lærere, som arbejder med fagene dansk, matematik, engelsk og historie.

Vi har stillet alle klasselærere, samt de ansvarlige faglærere følgende spørgsmål:

“Kan du genkende disse undervisningsmål/ elementer / kompetencemål i din undervisning? Giv eksempler på, hvorledes du arbejder med disse mål i din undervisning”

Oversigt over de officielle kompetencemål for de fire kernefag i folkeskolen præsenteres på næste side:

Selvevalueringsrapport, Steinerskolen, København, Marts 2017

Dansk

Kompetenceområde	Efter 2. klassetrin	Efter 4. klassetrin	Efter 6. klassetrin	Efter 9. klassetrin
Læsning	Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagsammenhænge	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	Eleven kan udtrykke sig forståeligt, klart og varieret i skrift, tale, lyd og billede i en form, der passer til genre og situation
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdagsituationer	Eleven kan følge regler for kommunikation i overkuelige formelle og sociale situationer	Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overkuelige formelle og sociale situationer	Eleven kan deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer

(Kilde: <http://www.emu.dk/modul/dansk-f%C3%A6lles-m%C3%A5l-l%C3%A6seplan-og-vejledning>)

Matematik

1. - 3. klasse

Vis mere

Matematiske kompetencer

Eleven kan handle hensigtsmæssigt i situationer med matematik

Tal og algebra

Eleven kan udvikle metoder til beregninger med naturlige tal

Geometri og måling

Eleven kan anvende geometriske begreber og måle

Statistik og sandsynlighed

Eleven kan udføre enkle statistiske undersøgelser og udtrykke intuitive chancestørrelser

4. - 6. klasse

Vis mere

Matematiske kompetencer

Eleven kan handle med overblik i sammensatte situationer med matematik

Tal og algebra

Eleven kan anvende rationale tal og variable i beskrivelser og beregninger

Geometri og måling

Eleven kan anvende geometriske metoder og beregne enkle mål

Statistik og sandsynlighed

Eleven kan udføre egne statistiske undersøgelser og bestemme statistiske sandsynligheder

7. - 9. klasse

Vis mere

Matematiske kompetencer

Eleven kan handle med dømmekraft i komplekse situationer med matematik

Tal og algebra

Eleven kan anvende reelle tal og algebraiske udtryk i matematiske undersøgelser

Geometri og måling

Eleven kan forklare geometriske sammenhænge og beregne mål

Statistik og sandsynlighed

Eleven kan vurdere statistiske undersøgelser og anvende sandsynlighed

(Kilde: <http://www.emu.dk/omraade/gsk-l%C3%A6rer/ffm/matematik>)

Engelsk

1. - 4. klasse

Vis mere

Mundtlig kommunikation

Eleven kan deltage i korte og enkle samtaler om konkrete hverdagsemner på engelsk

Skriftlig kommunikation

Eleven kan forstå og skrive hyppige ord og udtryk samt korte tekster om hverdagsemner på engelsk

Kultur og samfund

Eleven kan sammenligne børns hverdag i engelsksprogede lande med egen hverdag

5. - 7. klasse

Vis mere

Mundtlig kommunikation

Eleven kan deltage i kortere samtaler og give korte sammenhængende fremstillinger af almindelige situationer og emner på engelsk

Skriftlig kommunikation

Eleven kan forstå og skrive kortere tekster i forskellige genrer på engelsk

Kultur og samfund

Eleven kan indgå i enkle kulturmøder ved brug af forskellige medier

8. - 9. klasse

Vis mere

Mundtlig kommunikation

Eleven kan deltage i længere spontane samtaler og argumentere for egne synspunkter på engelsk

Skriftlig kommunikation

Eleven kan forstå og skrive længere sammenhængende tekster med forskellige formål på engelsk

Kultur og samfund

Eleven kan agere selvstændigt i internationale kulturmøder på baggrund af forståelse af kulturelle og samfundsmæssige forhold

(Kilde:<http://www.emu.dk/omraade/gsk-l%C3%A6rer/ffm/engelsk>)

Historie

3. - 4. klasse

Vis mere

Kronologi og sammenhæng

Eleven kan relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv

Kildearbejde

Eleven kan anvende kilder til at opnå viden om fortiden

Historiebrug

Eleven kan fortælle om, hvordan mennesker er påvirket af og bruger historie

5. - 6. klasse

Vis mere

Kronologi og sammenhæng

Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder

Kildearbejde

Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at gøre rede for fortolkninger af fortiden

Historiebrug

Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum

7. - 9. klasse

Vis mere

Kronologi og sammenhæng

Eleven kan på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger

Kildearbejde

Eleven kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger

Historiebrug

Eleven kan forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid

(Kilde:<http://www.emu.dk/omraade/gsk-l%C3%A6rer/ffm/historie>)

3. Om Rudolf Steiner Pædagogik

3.1. Sådan undervises på Rudolf Steiner skolerne

Rudolf Steiner grundlagde den første Waldorfskole i Stuttgart 1919. (Steinerskolerne kaldes Waldorfskoler idet den første skole blev grundlagt på den tyske fabrik Waldorf-Astoria). Siden denne skoles oprettelse er Steinerskolen den hurtigst voksende skole-bevægelse i verden, og i dag findes der på verdensplan over 3000 Steiner skoler. Skolerne er ikke knyttet til noget trossamfund eller nogen politisk retning, men er baseret på en social skoleform som betyder, at alle børn skal have samme muligheder for at blive undervist.

Den bærende idé i Steinerpædagogikken er troen på det enkelte menneskes uendelige muligheder. Når elever begynder i skolen har de et, om end ubevidst, stærkt behov for at lære, blive mere og mere menneske, realisere noget individuelt og stort, kort sagt at blive skabende i ordets fulde betydning. Kundskaber er ikke mål i sig selv, de er først og fremmest midler til at udvikle mennesket i dets vilje, følelse og tanke, så eleverne efter endt skolegang kan gå ud i livet som hele mennesker. Al undervisning i Steinerskolene er æstetisk og kunstnerisk anlagt. Eleverne arbejder meget med kunstneriske discipliner i alle fag, hvilket dog ikke betyder, at de skal uddannes til kunstnere. Det kunstneriske er et element af undervisningen for at udvikle deres lyst og evne til at lære.

3.2. Specifikt om vores skole: Rudolf Steiner Skolen i København

Rudolf Steinerskolen i København har til formål at drive en 9-årig enhedsskole funderet på den antroposofisk-pædagogiske impuls. Det er en uafhængig, selvejende uddannelsesinstitution, der henholder sig til Lov om friskoler og private grundskoler. Denne lov baserer sig på Grundlovens § 76 der bestemmer, at forældre eller værger på barnets vegne, kan fravælge folkeskolen, såfremt de selv sørger for, at barnet får en undervisning der kan stå mål med det der almindeligvis kræves i folkeskolen. (Lov om friskoler og private grundskoler § 1) Dette betyder, at barnets undervisning uden for folkeskolen kan tilrettelægges, enten som undervisning på en privatskole, eller som hjemmeundervisning, dersom man kan opfylde kravene i bestemmelsen. Den mest udbredte form for privat - undervisning- som alternativ til folkeskolen er barnets skolegang på en privat grundskole. Til dette modtager de private friskoler økonomisk tilskud, hvorfor lovgivningen stiller en række krav, som skal opfyldes. Et af disse er, at privatskoler skal beskrive det grundlag, de funderer sig på.

Undervisningstilbud

Skolen er opdelt i en underskole, fra børnehaveklassen til og med 3. klasse, en mellemskole fra 4-6 kl. samt en overskole med 7-9.klasse. Dertil har skolen et veletableret center for specialundervisning. Børnehaveklasse: I børnehaveklassen vil vi skabe en god og tryk skolestart, hvor barnet roligt vænner sig til skolelivet. Vi tilrettelægger al læring og aktivitet, så det taler bedst muligt til lige præcis barnet i børnehaveklasse-alderen. Her tænker vi ikke bare på barnets evne til boglig læring. De typiske træk for den 6-åriges fysiske, sociale og kognitive udvikling tager vi også med i betragtning. Denne tilgang til undervisningen er kendetegnende for steinerpædagogikken hele vejen op gennem grundforløbet og de videregående klassetrin. Skole-eleverne har så vidt muligt den samme klasselærer fra 1-3.kl, fra 4-6 kl. og fra 7-8.kl. I 9 kl får eleverne en klasseleder. Klasselæreren varetager hovedfagsundervisningen i dagens to første timer. Klasselæreren underviser evt. også andre fag, men en del fag vil blive varetaget af andre faglærere. Idealet er, at klasserne har den samme klasselærer i alle år i underskole og mellemskole idet klasselæreren på denne måde kan følge barnets udvikling i en tæt personlig kontakt og i det faglige sørge for at hjælpe eller udfordre barnet på det udviklingstrin, som barnet befinder sig på. 1.- 8. klasse Eleverne er aktive deltagere i læreprocessen. Derfor bruges der ingen standardiserede lærebogssystemer. Læreren laver og vælger selv sit undervisningsmateriale. Eleverne fremstiller selv deres lærebøger ud fra den fortællende, billedrige og levende undervisning, der på den ene side følger en undervisningsplan, og på den anden side løbende tilpasses den enkelte klasse og den enkelte elevs behov. Indholdet af undervisningsplanen er tilrettelagt således, at eleverne får kundskaber om, og kan indleve sig i det, som de ud fra deres aldersmæssige udvikling har brug for. Skolen forventer, at lærerne optræder som forbillede for eleverne og er i besiddelse af en naturlig autoritet i forholdet til disse, og er afpasset elevernes alder. De voksne er både elevernes med- og modspillere i en proces, hvor undervisningen går fra lærerstyring til deltagerstyring i løbet af skoleårene. 8. klasse afslutter med en 3-månedersopgave. De selvvalgte emner er så forskellige som musik/astronomi/teknologi/ arkitektur/film/skønlitteratur/biografi/journalistik/historie

Sprogundervisning

Der undervises i sprog fra 1.kl, både engelsk og tysk.

Instrument- og musikundervisning

Skolen har et veludviklet musikliv, både orkester og individuelt, til alle skolens elever.

Kunstneriske og praktiske fag

Kunst, håndværk og sløjd er ligeledes fast del af skolens samlede undervisningstilbud. Der arbejdes løbende med en række af kreative projekter- alt fra hækle-, strikke-håndarbejde, syning til farvning af garn og uld. Der arbejdes med snitning, mindre byggeprojekter og andre håndværk-projekter. Kunstprojekter kan indeholde arbejde med kalligrafi, ler, mosaik lægnings projekter.

Skolen har også veletableret Special Pædagogisk Center (SPC)

Rudolf Steiner-Skolen i København har etableret et Special Pædagogisk Center (SPC), som koordinerer specialundervisningen for de elever, der vurderes at have behov for

det. Specialundervisningen kan enten foregå som støtte i klassen, individuelt eller på mindre hold. I tilfælde af behov bliver der afholdt tværfaglige samarbejds møder, hvor forældre, skolepsykolog, klasselærer, specialundervisningskoordinator og andre relevante personer er til stede. Her bedømmes, hvad der skal gøres for den enkelte elev. Der kan være tale om indlæringsvanskeligheder, dysleksi, forskellige diagnoser og sociale problemer.

Skolen har også en velfungerende læsevejledningsindsats, som er et tilbud til de elever, der har særlige udfordringer med læsning og skrivning i den almindelige undervisning. Klasselæreren indstiller de elever, der kan være særligt udfordret med læsning og/eller skrivning. Herefter foretager læsevejlederen en individuel læseprøve på eleven, for at identificere hvilke skriftsproglige udfordringer eleven specifikt har. Der er mulighed for at søge midler til IT-rygsæk, såfremt eleven er ordblind eller har svære dyslektiske udfordringer. Hvis der er tale om ordblindhed, skal eleven gennemføre ordblindetesten fra undervisningsministeriet, for at skolen kan ansøge om IT-rygsæk, som kompenserende hjælpemiddel. Undervisningen tager altid udgangspunkt i elevens faglige og sociale formåen, og indebærer løbende evaluering af undervisningsforhold og justering af undervisningsplanlægning. Læsevejlederen evaluerer elevens udvikling gennem individuelle læseprøver hvert halve år eller efter behov. Læsevejlederen sætter også tydelige og tilpassede mål for undervisningen, så eleven oplever en fremgang og ligeledes oplever at få succes i undervisningen. Læsevejledningen sker altid i samarbejde med klassens hovedfaglærer og prøver så vidt muligt at inddrage materiale eller emner fra klassens undervisning.

Sådan evaluerer vi på vores skole:

i. Elevernes udbytte

Som led i undervisningen foretager skolen løbende evaluering af elevernes udbytte. Skolen har en åben praksis mht. den jævnlige evaluering af elevens udbytte. Elevens fremskridt evalueres i forhold til konkrete delmål og slutmål for de enkelte fag, som differentieres efter klassetrin. Evalueringen indgår i skole-hjem samarbejde:

- Der evalueres ved to årlige forældresamtaler, der, i fald det findes nødvendigt, kan suppleres
- Der evalueres ved de to årlige forældremøder, der kan suppleres ved særlige tilfælde
- Der evalueres i form af skrivelser/ mails
- På de ugentlige lærermøder/ konferencer, hvor faste punkter omkring klasse og de enkelte elever indgår I den samlede evaluering indgår:
  - Elevernes arbejde i form af de produkter, der fremstilles i de forskellige fag.
  - Elevernes skriftlige materiale
  - Elevernes engagement og bidrag i de forskellige fag
  - Elevernes trivsel
- Derudover vurderes elever fra et socialt perspektiv, herunder deres engagement i fælles aktiviteter.

Dokumentation som danner formalia for evaluering af undervisningsudbytte

Skolen er eksamensfrie.

Selvevalueringsrapport, Steinerskolen, København, Marts 2017

Eleverne og forældre får løbende tilbagemeldinger. Eleverne modtager vidnesbyrd i forskellige form ift. klassetrin. Skolen opbevarer tekst og vidnesbyrd på de elever, der har gået på skolen. Disse er tilgængelige til skolens tilsyn ift. indholdets referencer til Blooms taxonomi. Skolen stiller krav til lærerne om at forholde deres evaluering af eleven til denne metode.

En form for tidlig evaluering i bh.kl. og 1. kl kan være sprogvurdering og IL- basis gruppeprøver, evt. inden skoleårets slutning/sommerferien. På den måde kan vi imødekomme den tidlige indsats hos de elever, der er særligt udfordret i forhold til læsning eller andre skriftsproglige udfordringer.

ii. Løbende tværgående evaluering

Gældende for alle klassetrin og fag er den *løbende sparring og evaluering med kollegaer og pædagogisk leder*, som foregår ikke mindst i det daglige arbejde, men også som et fast, ugentligt punkt på *kollegiets torsdags-konference*.

iii. Skolens selvevaluering, omfattet af denne rapport

Skolen foretager en regelmæssig evaluering af skolens samlede undervisningstilbud, herunder aktuelle emner som undervisningsmiljø, elevtrivsel og forældretilfredshed. Disse overordnede emner konkretiseres, og den endelige genstand for evaluering vælges i samarbejde med forældrebestyrelsen. Evalueringresultater offentliggøres på hjemmesiden.

3.3. Undervisningens opbygning

Rudolf Steiner Skolen i København følger Steiners anvisninger, hvilket indebærer at skoledagen begynder altid med morgensang kl 8.30. Morgensangen ændres på ugebasis. Efterfølgende går eleverne i deres klasser og undervisningen kan begynde. Frem til kl 10.30 har eleverne **hovedfag**, hvor der er plads til de forskellige undervisningsperioder. I hovedfaget arbejdes der tværfagligt og periodisk. Efter kl. 10.45 er der tid til den **første fagtime**, så til frokostpause og derefter kl 12. 00 plads til en **anden fagtime**. **Tredje og fjerde (eller femte og sjette) fagtime** følger derefter. Der er 15 minutters pauser mellem de forskellige lektioner undtaget hovedfaget, som har en samlet varighed på 1t og 45 minutter. Der kan også forekomme enkelte blokfag med varighed på 60 timer. Blokfagene tilbyder projektorienterede undervisning (sløjd, it-undervisning , gymnastik mm).Klassens aktuelle skemaer fremgår af [Bilag 1](#).

4. Analysearbejde og opsamling af delresultater

4.1. Opfyldelse af kompetencemål for 1.klasse

I 1. klasse er der fokus på danskfagets kompetencemål: *læsning, fremstilling, fortolkning og kommunikation*. Læsning og læse-indlæring i 1. klasse foregår gennem højt-læsning både fra tavlen og fra udvalgte, trykte tekster. Læsning foregår både enkeltvis og i plenum. Eleverne øver

kommunikation igennem nærliggende og relevante oplevelser. Man øver sig i at kommunikere med andre, ved at fortælle om sine oplevelser. Kompetencemålene indenfor fagområde dansk evalueres løbende gennem orddiktater og præsentationer for klassen.

I hovedfag arbejder læreren i 1. klasse med kompetencemålene fra historie: *kronologi og sammenhænge* ved blandt andet at inddrage fortælling. I fortællinger fra gamle dage er der historiske, gamle ord og vendinger; håndværk og arbejdsformer forekommer ofte i disse fortællinger. Lærer og elev fortolker fortællingerne sammen i klassen.

For at opfylde kompetencemålene i matematik: *matematiske kompetencer* arbejdes der i 1. klasse med tallene fra 0-100. Tallene øves regelmæssigt og inddrages også i sprogundervisningen i tysk og engelsk. Indenfor kompetencemålene: *geometri og måling* tegner eleverne lette geometriske former alene og også som sammensatte til tegninger, så begreberne derved udvikles.

I engelskundervisningen i 1. klasse er omdrejningspunktet for undervisningen *den mundtlige kommunikation*. Igennem rytme og gentagelse finder eleven trykthed i faget og sproget. Eleverne stifter bekendtskab med simple, engelske sange, rim og remser. Der gentages enkle ord fra rim, remser og sange og eleverne lærer ordene i fællesskab og individuelt. F.eks. sangen *If you are happy and you know it clap your hands...* Sangen synges, leges, tegnes og enkle ord fra sangen tages ud og der arbejdes med ordkendskab. Hverdags fraser såsom: *Hello, welcome, my name is, I am happy, I am sad, look out the window, open the door, please etc.* bruges i alle engelsktimer og eleverne øger derved gradvist deres ordforråd.

DELRESULTATER

1. klassesetrin

Der tegner sig et billede af, at undervisningen på første klassesetrin, indeholder alle elementer fra de fire kernefags kompetencemål. I 1 klasse kan vi fremhæve kompetencemålene i fagerne:

Dansk *Læsning, fremstilling og kommunikation*.

Matematik *Matematiske kompetencer og Geometri og måling*. (Statistik og sandsynlighed indgår først på 3. klassesetrin, da emnet er for abstrakt for elever i 1. klasse.)

Historie *Kronologi og sammenhæng*

Engelsk *Mundtlig kommunikation*.

4.2. Opfyldelse af kompetencemål for 2. klasse

I 2. klasse arbejdes der med kompetencemålene i dansk: *læsning*. Teksterne er blevet lidt sværere og dog samtidig tilpasset den enkeltes elevs læseniveau. Der arbejdes med læsning af tekster afskrevet fra tavlen, udarbejdelse af egne historier, der læses højt af udvalgte tekster f.eks. fra morgensang og individuelt lånte bøger fra biblioteket.

Eleverne har deres eget hæfte: *Min skrive og tegnebog*. I hæftet arbejder eleverne med historier, der kan være helt frie eller bundne som med f.eks. genren fabler. Så skal der indgå en ræv, en bjørn osv. Historierne illustreres. Eleverne i 2. klasse arbejder med *fortolkning* ved at se på fabler, hvor det er nærliggende at tolke dyrenes personligheder og handlemåder overfor det, børn ved om sig selv, når de er 8-9 år.

Inden for kompetencemålet *kommunikation* arbejdes der intensivt med sprog og kommunikation. Klassefællesskabet er en god platform at øve sig i at kommunikere. Klasselæreren har, i 1.kl skrevet et lille, personligt vers til hver af sine elever. Hver elev lærer dette lille vers udenad og fremsiger det højt for klassen på den dag, hvor eleven er født. Således siger alle mandags-børnene deres vers om mandagen, tirsdags-børn tirsdag osv. På den måde øver eleverne sig i at stille sig op og præsentere sig selv for klassen. Denne rutine og rytme giver også eleverne en ro og tryghed i at fremføre noget for andre.

Konfliktfri kommunikation "girafsprø" øves mest indirekte som f.eks. ved at give plads til hinanden, når eleverne fremfører deres personlige digt.

Evalueringen inden for fagområde dansk i hovedfag foregår gennem ord-diktater og vejledende processkrivning i børnenes skrive/tegne hæfter. Læreren giver feedback på elevens arbejde i hæftet.

I hovedfag arbejdes i særlig grad med *historie*, da fortælling er en integreret del af hovedfagsundervisningen. I Rudolf Steiner skolen er fortællingen meget central, da undervisningen i særlig grad er baseret på lærerens fortællende formidling af hovedfagsperiodens fag og indhold. I begyndelsen af 2. klasse finder eleverne deres hjem i landskabet og historien i de umiddelbare omgivelser. I skolen oplever de gennem de første år historiske begivenheder på en ikke-kronologisk måde. Fortælle-stoffet i de mindre klasser giver dem typiske billeder af menneskelige livsveje, forhold, udfordringer og stræben, mens de gør sig bekendt med ældre kulturer og disse kulturers mænd, kvinder, konger, dronninger, riddere, bønder, hellige mænd og kvinder. Sådanne myter, eventyr, sagn og legender giver eleverne forståelsen for det narrative og dermed historieundervisningens primære metode og *kronologi*. Gennem fortællingen oplever eleven en *sammenhæng* mellem tid og hændelser. Historieundervisningen udspiller sig også i skuespil. I 2. klasse opfører eleverne skuespillet Frans af Asissi.

Kompetencemålene vedrørende de *matematiske kompetencer* i faget matematik opfyldes i undervisningen i hovedfag på 2. klasses trin ved for eksempel at tabellerne 1-12 siges højt og lavt, hoppes, klappes og trampes og efterfølgende siges 1 gange 2 er 2 osv. Eleverne ser på hvilke tal, der indgår i tabellen og hvilke tabeller har samme tal.

Inden for *Tal og algebra* arbejdes der med de naturlige tal og tallene fra 1-150 samt deres skriveretning. Der arbejdes med hovedregning inden for talrammen 100. De fire regnearter bruges bl.a. i mange mundtlige regnestykker samt i regnehæftet. Der bruges konkrete tælle genstande f.eks. bønner. Børnene introduceres til forskellige regnelege. Regnehistorier fra hverdagen. Introduktion af og arbejde med titalssystemet.

Kropsmatematikken tager udgangspunkt i praktisk og kropslig anvendelse, træning og forståelse af helt almindelige regnearter. Der er daglige udeaktiviteter. Eleverne skriver dagbog, for at synliggøre læring og udbytte.

Der arbejdes med *geometri og måling* ved at tale om former, symmetri og spejling gennem brug af det geometriske sprog og med udgangspunkt i former, beliggenhed og størrelser. Der arbejdes med enkle, konkrete modeller og gengives træk fra

virkeligheden ved tegning. Der arbejdes med at undersøge og beskrive mønstre, herunder symmetri.

I engelskundervisningen i 2. klasse er der primært fokus på den *mundtlige kommunikation*. Undervisningen tager udgangspunkt i sang og lege på engelsk. Hver time begynder med sang, recitation, sanglege og mundtlige øvelser. Der arbejdes med udvidelse af ordforrådet med udgangspunkt i børnenes hverdag og der øves små selvstændige dialoger, som f.eks. *what is your name, how old are you, where are you?, where do you live? which month, which day etc.* Eleverne arbejder også med billedlotteri og udvikler derigennem ordforråd og kendskab til navneord. Læreren er opmærksom på udtale og der øves både i fællesskab og enkeltvis med enkle spørgsmål, svar eller lege, hvor der øves farver, kropsdele, beklædning, årstider, måneder, dage, vejret eller tal.

DELRESULTATER

2. klassetrin

Der tegner sig et billede af, at undervisningen på 2. klassetrin indeholder alle elementer fra de fire kernefags kompetencemål. I 2. klasse kan vi fremhæve kompetencemålene i fagerne:

Dansk *Læsning, fremstilling, fortolkning og kommunikation,*
Matematik *Matematiske kompetencer og Geometri og måling.*
Historie *Kronologi og sammenhæng*
Engelsk *Mundtlig kommunikation.*

4.3. Opfyldelse af kompetencemål for 3. klasse

I 3. klasse foregår *læsning* først og fremmest ved at skabe et trygt rum for læsning, da klassens læsefærdigheder svinger fra læsning af Søren og Mette til Harry Potter (de selvvalgte bøger eleverne gennem året har valgt at læse). Eleverne læser derudover tekster som er afskrevet fra tavlen, fra sangbogen og fra ugens morgensang. Eleverne læser lånte bøger på den enkelte elevs læse-niveau.

Klasselæreren laver forskellige små bøger til klassen som eleverne læser i kor. Enkelte elever læser højt for klassen eller eleverne er delt ind i grupper, hvor de læser kendte og ukendte tekster. Der læses vers som ligeledes reciteres fælles.

Eleverne har en dagbog som de selv skriver i og læser højt deraf.

Eleverne lærer om den første grammatik:

Navneord (alting i verden har et navn)

Udsagnsord (gøre-ord, hvad er det vi gør eller kan gøre)

Tillægsord (smykke-ord, hvad kan vi sige om en ting)

For at opfylde kompetencemålet *fremstilling* arbejder eleverne med at fremstille deres egne bøger. Et eksempel på et tværfagligt forløb, som ledte hen mod at eleverne lærte at *udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer*, var forløbet om "Skabelsen". Alle billeder samt tekster fra forløbet blev samlet i en bog.

Derudover øver eleverne sammenhængende formskrift, som en del af den daglige

undervisning i hovedfag.

Et skuespil blev fremført i forbindelse med historien om Noahs Ark. Igen en tværfaglig situation med dansk/drama. Der bliver øvet selvstændig skrivning og egne formuleringer.

Inden for kompetencemålet *fortolkning* arbejder eleverne i 3. klasse med en periode om gamle dage. Eleverne ser sig selv, hvor de er nu og hvordan det var dengang oldemor/far var barn. Gennem fortællinger om de forskellige erhvervs opståen gives en oplevelse af tider som har forandret sig.

Historier som Tude Marie og Børnene fra Bjørnegade er medskabende til en forståelse af at alting forandrer sig konstant.- For gad vide hvordan det var at være børnehjemsbarn? Medfølelse og medmenneskelighed belyses i fælles samtaler i klassen. Kompetencemålet *kommunikation* øves ved at tale om hvordan vi vælger vores ord i klassen, når vi gerne vil fortælle hinanden noget. Konfliktfri kommunikation, øves ved at lytte til hinanden med respekt, ved genfortælling eller når en elev individuelt fremsiger et vers eller en tekst.

I faget historie skal undervisningen opfylde kompetencemålet om *kronologi og sammenhæng*. Dette sker i undervisningen i forbindelse med hjemstavns læren, hvor eleverne hører om bondens liv og de gamle erhverv: fiskeren, hyrden og jægeren. Klassen tager på tur for at opleve dette helt tæt på, som det var i gamle dage. Derved får eleverne en fornemmelse af fortiden og forskellen til vores virkelighed i dag. Der fortælles fra Det gamle Testamente, som opfattes som hele menneskehedens historie. I fortællingerne fra Det gamle Testamente opleves mange fremmedartede ord og udtryk, fordi stemningen i det gamle testaments fortælleform søges bibeholdt. Eleverne opnår indsigt i *kildearbejde*, ved at besøge levende værksteder. Eleverne lærer gennem genfortælling og gennemgang af det fortalte stof, at finde sine egne ord og billeder for historien og opnår kompetencemålet om *historiebrug*.

Faget matematik er også en del af hovedfag i 3. klasse. Her arbejdes med kompetencemålet *matematiske kompetencer*. Eleverne skal kende til de naturlige tals opbygning, herunder rækkefølger, talremser og titalssystemet. Eleverne skal lære at bestemme antal ved at anvende simpel hovedregning. De skal arbejde med praktiske problemstillinger, der løses ved addition og subtraktion og arbejde med de fire regnearter, herunder helt enkel division. I 3. klasse øves tabellerne på flere forskellige måder. F.eks. motorisk ved at trampe og klappe, eller at samarbejde med sidekammeraten og kaste bolde til hinanden. Eleverne har lavet tabelkort som de spiller med hinanden, her øves tabellerne fra 1-15. Hovedregning øves, f.eks. i hverdagssituationer; jeg er ude og handle, jeg har et bestemt beløb 10-1000 kr at handle for. Hvad har jeg tilbage? Hvor mange penge har jeg brugt? Eleverne er forud blevet bekendt med kroner og øre. Eleverne laver købmandsregning og korrekt opstilling af skriftlige regnestykker.

I korte perioder har eleverne haft bønner at regne med, for at gøre tallene visuelle. Vægt og mål er blevet indført, her begynder vi med os selv. Eleverne måler med favn, fod, alen og tommer, for derefter at nå til metersystemet. Vi går på stranden for at måle 1 kilometer. Der reciteres regnevers og klappes rytmer for at få en fornemmelse for talværdier.

I *geometri og algebra* arbejder eleverne med enkel måling af afstand, flade, rum og vægt.

Vi prøver at lave mad og læse en opskrift og ser på vægtforhold. Indenfor *Statistik og sandsynlighed*, gøres eleverne opmærksomme på øjemål og kan give udtryk for hvad de

tænker og ser. F.eks. hvor mange fugle flyver mon i denne flok? Det højeste hus vi kan se, hvor langt væk mon det er?

I engelsk arbejdes med *mundtlig og skriftlig kommunikation*. I gennem projektet "En påklædningsdukke" arbejder eleverne med engelsk, mundtlig kommunikation og med emner som tøj og ejendele. Andre emner i engelskfaget i 3. klasse kan være farverne, årstiderne, hjemme på mit værelse, familien, månederne, små sproglege, sanglege. Samtalen på engelsk foregår både i fællesskab og individuelt. Eleverne arbejder ligeledes med skuespil på engelsk, som beskriver udsagnsordene. Den skriftlige kommunikation foregår ved at eleverne skriver små vers og tegner dertil. Eleverne laver egne hæfter med tekster og tegninger som bliver læst i fællesskab.

DELRESULTATER

3. klassetrin

Der tegner sig et billede af, at undervisningen på 3. klassetrin, indeholder alle elementer fra de fire kernefags kompetencemål. I 3. klasse kan vi fremhæve kompetencemålene i fagerne:

Dansk: *Læsning, fremstilling, fortolkning og kommunikation,*

Matematik: *Matematiske kompetencer, tal og algebra, statistik og sandsynlighed og Geometri og måling.*

Historie: *Kronologi og sammenhæng, kildearbejde og historiebrug.*

Engelsk *Mundtlig kommunikation og skriftlig kommunikation.*

4.4. Opfyldelse af kompetencemål for 4. klasse

På fjerde klassetrin arbejdes der med referater af tekster og fortællinger, som eleverne skriver ind i deres periodehæfte. Derudover har klassen et læsehæfte, som eleverne læser højt af dels sammen med sidekammeraten og dels for hele klassen. Evalueringen foregår ved at læreren indsamler periodehæfter og giver løbende evaluering og vejledning på elevernes arbejde. Eleverne arbejder med *Fremstilling* gennem mundtlig præsentation af periodehæfter.

Historieundervisningen/ Nordisk Mytologi: i hovedfag i 4. klasse tager udgangspunkt i Vikingetiden. Vikinge-temaet er dermed det overordnede tema for året og der undervises i kompetencer indenfor dansk, matematik og historie med udgangspunkt i dette emne. Skolens undervisning tager altid udgangspunkt i helhed-del-helhed. I gennem elevernes egne værker og periode-hæfter evaluerer læreren elevens læring og udvikling. For at eleverne får en grundig indføring i, hvordan mennesker levede under vikingetiden, er klassen på tur til Lejre. Herigennem lærer eleverne at blive opmærksomme på ændringer i hverdags-liv og livsvilkår over tid.

Matematikfagets kompetencemål opfyldes ligeledes i hovedfag. Her kan eleverne anvende *geometri og måling*, når eleverne arbejder med at tegne landkort og opmåling af skolen eksempelvis.

Engelskundervisningen foregår med fokus på den *mundtlige kommunikation*, hvor eleverne skal kunne deltage i korte og enkle samtaler om konkrete hverdagsemner på engelsk. I 4. klasse kan niveauet være meget forskelligt og undervisningen skal derfor

bygge på en differentieret undervisning, som tilpasses den enkeltes elevs sproglige kunnen. Eleverne læser tekster på engelsk og oversætter teksterne i grupper eller enkeltvis.

DELRESULTATER

4. klassetrin

Der tegner sig et billede af, at undervisningen på 4. klassetrin, indeholder alle elementer fra de fire kernefags kompetencemål. I 4. klasse kan vi fremhæve kompetencemålene i fagerne:

Dansk *Læsning, fremstilling, fortolkning og kommunikation*,
Matematik *Matematiske kompetencer og Geometri og måling*.
Historie *Kronologi og sammenhæng*
Engelsk *Mundtlig kommunikation*.

4.5. Opfyldelse af kompetencemål for 5. klasse

På femte klassetrin er der indenfor kompetencemålet *læsning*, fokus på at eleverne skriver og læser egne tekster. De skriver egne genfortællinger ud fra fortalt stof. De skal selv kunne genfortælle skriftligt og mundtligt, og trække hovedessensen frem af det læste og fortalte. I løbet af 5. klasse læser eleverne fire bøger derhjemme. De tre som selvvalgte bøger, almindelige børne og ungdomsbøger med et sideantal på min. 100 - 500 sider. Den fjerde bog er en fælles bog, der læses i klassen og bearbejdes skriftligt og mundtligt i klassens fællesskab.

Der arbejdes med *fremstilling* både som skriftlig fremstilling og som mundtlig fremstilling. Eleverne arbejder skriftligt, med stavning og grammatik. Fortællestof bearbejdes skriftligt, både i fælles tekst, men i løbet af året mere og mere i egne genfortællinger og resumeer. Ligeledes laver eleverne boganmeldelser med illustrationer.

Der er jævnlige skriftlige opgaver f.eks. med emner fra Egypten eller Grækenland, hvor der skal undersøges, skrives og fremlægges opgaver med illustrationer.

Inden for *fortolkning* arbejdes der gennem hele skoleåret med at eleverne får udvidet deres viden inden for genrer og laver systematiske undersøgelser af litteraturen og andre tekster.

I 5. klasse arbejder vi med gamle kulturperioder Det gamle Indien, Persien, Egypten og Grækenland frem til Alexander Den Store på den måde får eleverne kendskab til - og lærer at recitere gamle græske skrifter fra Illiaden og Odysseen.

Eleverne er gennem hele deres skolegang trænet i mundtlige fremlæggelser, genfortællinger og referater i grupper og på klasse basis. I 5. klasse kan de også fremlægge og svare på spørgsmål vedrørende det fremlagte.

Eleverne får løbende tilbagemeldinger fra læreren på deres arbejde, både skriftligt og mundtligt.

Historiefagets kompetencemål *kronologi og sammenhæng* opfyldes gennem arbejdet med disse store *kulturperioder*: Det gamle Indien, Persien, Egypten og Grækenland frem til Alexander den Store. Det er en rejse gennem menneskets bevidsthedsudvikling i forhold til den vestlige kultur. Eleven lærer de forskellige kulturperioder at kende

gennem historier, der belyser mennesket og tiden de lever i. Hvordan var samfundet bygget op? Hvordan levede man? Hvordan var klimaet, geografi, religion, kultur etc. Alt sammen er det emner eleverne i 5. klasse arbejder med, ikke mindst gennem det kunstneriske; tegning, maleri og ved museumsbesøg.

I forhold til kompetencemålet *kildearbejde*, laver alle elever selvstændige skriftlige og kunstneriske opgaver, der fremlægges i klassen med afsæt i kultur perioderne. Eleverne har selv været på biblioteket for at finde materialer. Der er genfortællinger gennem alle epokerne, hvor eleverne fortolker og stiller undrende spørgsmål.

Gennem elevernes kendskab til de forskellige kulturperioder og periodernes udvikling, lærer eleverne at perspektivere egne og andres fortællinger i tid og rum, og herved opfyldes kompetencemålet for *historiebrug*.

Inden for faget matematik arbejder eleverne med de *matematiske kompetencer*, ved at øve de fire regnearter og udvider med nye metoder og opstillinger. Der er mange øvelser i hovedregning, mål og vægt, decimaltal og overslag. Tabel øvelser er fundament for brøkgregningen, der øves meget med plus, minus og gange ud fra fællesnævner. Eleverne opnår kendskab til at kunne bruge brøkgregning praktisk, f.eks. at regne ud, hvad to tredjedele af en mængde er. Der er stor fokus på praktisk regning og at kunne forstå skriftlige stykker. Eleverne øver at arbejde sammen i små og store grupper, men også at løse opgaver selv. Indenfor kompetencemålet *geometri og måling*, arbejder eleverne med den *frie hånd*. Den kunstneriske udformning har en stor og vigtig plads i geometrien, da æstetikken i regning spiller en stor rolle. Eleverne arbejder med enkle beregninger ud fra de geometriske metoder og kan beregne grundformer og areal af diverse firkanter, trekkanter og kvadrater.

Indenfor *statistik og sandsynlighed* arbejder eleverne med overslag og gennemsnit gennem praktiske regne-øvelser, f.eks. ved udregning af gennemsnitshøjden.

Engelskundervisningen i 5. klasse tager afsæt i de fire kompetencemål *mundtlig kommunikation, skriftlig kommunikation og kultur og samfund*. For at opfylde og forbedre den mundtlige kommunikation arbejder eleverne med små og store samtaler og genfortællinger, eksempelvis emner som *sidste weekend, ferie, kæledyr, hobbies, familie eller tekster vi læser og diskuterer*. Skriftlige opgaver bliver fremlagt mundtligt på klassen og der arbejdes hele tiden med den skriftlige og mundtlige formulering, udvidelse af ordforråd, stavning, ordklassers bøjning og grammatik. Der arbejdes med recitationer; sange, tal, tid og kroppen. Der veksles hele tiden mellem arbejde i fællesskab og selvstændigt arbejde i klassen. I arbejdet med den *skriftlige kommunikation* i engelsk arbejder eleverne med *Windows open wide* af Peter Oram. Her skriver eleverne selvstændige opgaver om fastsatte emner eller laver oversættelser, spørgsmål, svar eller små historier og resumeer. Eleverne skriver opgaver og tekster og øvelser i at skrive breve. For at opnå forståelse af *kultur og samfund*, læser og arbejder eleverne med bøger, der beskriver livet og dagligdagen i engelsksprogede lande.

DELRESULTATER

5. klassesettrin

Der tegner sig et billede af, at undervisningen på 5. klassesettrin, indeholder alle elementer fra de fire kernefags kompetencemål. I 5. klasse kan vi fremhæve kompetencemålene i fagene:

Dansk *Læsning, fremstilling, fortolkning og kommunikation*.

Matematik *Matematiske kompetencer, tal og algebra, geometri og måling, statistik og sandsynlighed.*
Historie *Kronologi og sammenhæng, kildearbejde og historiebrug.*
Engelsk *Mundtlig kommunikation, skriftlig kommunikation og kultur og samfund.*

4.6. Opfyldelse af kompetencemål for 6.klasse

Skolen har pt. en meget lille tilslutning af elever, som aldersmæssigt kunne være en del af 6. kl. Der er derfor taget en beslutning om, af de 4 elever, som ellers ville være elever i en selvstændig 6. kl, følger undervisning i 5 kl. Der tages hensyn til både personlige og individuelle udvikling - og der stilles krav til de pågældende elever, således at deres faglige udvikling tilgodeses fra det individuelle perspektiv.

DELRESULTATER

6. klassetrin

Der tegner sig et billede af, at undervisningen på 6. klassetrin, indeholder alle elementer fra de fire kernefags kompetencemål. I 6. klasse kan vi fremhæve kompetencemålene i fagene:

Dansk: *Læsning, fremstilling, fortolkning og kommunikation.*

Matematik: *Matematiske kompetencer, tal og algebra, geometri og måling, statistik og sandsynlighed.*

Historie: *Kronologi og sammenhæng, kildearbejde og historiebrug.*

Engelsk: *Mundtlig kommunikation, skriftlig kommunikation og kultur og samfund.*

4.7. Opfyldelse af kompetencemål for 7. klasse

I 7. klasse foregår *læsning* via fælles læsning foran hele klassen eller som individuel læsning, hvor eleverne læser hver især. Eleverne læser også i grupper, hvor hver gruppe får udleveret tekst, som de skiftevis læser igennem. Grupperne er sammensat efter elevernes individuelle læseniveau. Ved højt læsning i klassen støtter og hjælper læreren eleven igennem teksten. *Eksempel:* Læser eleven for hurtigt og dermed misser ord, udtaler ukorrekt eller andet så hjælper læreren eleven på vej ved at anbefale temposkift, prosodi eller andet. Læreren taler også med hver enkelt elev om dennes læseproces, og kommer med gode råd og vejledning omkring læsning, f.eks. ved at anbefale frilæsningsbøger, som svarer til elevens læse-niveau. Eleverne læser også bøger, som de selv låner på biblioteket. Eleverne får en 5-6 uger til færdig læsning af bogen. Derefter laver eleverne en boganmeldelse. Boganmeldelserne fremlægges mundtligt foran resten af klassen. Boganmeldelsen følger en specifik opgavebeskrivelse, som blandt andet indeholder et resume og en kort tekstanalyse af bogens indhold.

Fortolkning: Teksters indhold diskuteres åbent i hele klassen. Nogle elever byder straks

ind med deres bud på forståelse af handling og tekstens problemstillinger, andre lytter stille og afventende. Læreren har øje for, at samtlige elever kommer til orde, og at alle får indblik i tekstens betydning og problemstillinger. Dette sker ved at gøre diskussionen åben, hvor læreren lytter og stiller åbne spørgsmål og ikke dømmende, men indbydende.

Eleverne skriver referater af lærerens oplæg, om eksempelvis kulturelle personligheder. Disse referater læses højt og til tider fremlægges de foran klassen.

Alt efter emne og oplæg fra læreren, stilles der krav til elevens evne til at kunne formulere sig og forholde sig udtryksmæssigt til den givne genre.

Fremstilling: Eleverne arbejder i skriftlige opgaver med de ord, udtryk, begreber, følelser og stemninger, der kendetegner de forskellige genrer.

Kommunikation: I 7. klasse lægges der stor vægt på samtale, debat og diskussion i en stræben efter at forstå de situationer vi befinder os i - det være sig fagligt eller i det sociale rum. Når eleverne har læst en novelle eller en anden tekst, så bringes det læste indhold i plenum. Her byder eleverne ind med deres forståelse og oplevelse af det hørte/læste. Det forventes at alle elever byder ind og læreren tilrettelægger diskussionen/debatten så alle elever kommer til orde med holdninger og kritik.

Elevernes skriftlige arbejde (f.eks. stile, referater, manuskripter etc.) fremlægges foran resten af klassen. Herefter får lærer og elever mulighed for at stille spørgsmål til det fremlagte og den efterfølgende samtale igangsætter eventuelle diskussioner, debatter om det fagligt fremlagte.

Det sociale liv i en 7. klasse udfordres som følge af elevernes indtræden i teenageårene. Individualiteten hos eleverne spirer og behovet for forståelse fra omverdenens side vokser. Der skal derfor være plads til samtaler, debatter og diskussioner lærer og elever imellem. Vi hjælper eleverne via daglige samtaler om livet i klassen og om livet i det hele taget med eleven i centrum. Læreren guider og hjælper eleven til at nærme sig sit eget udtryk, via aktiv lytning og respektfuld 'spørgen ind til'.

I faget historie skal kompetencemålet om *kronologi og sammenhæng opfyldes* med udgangspunkt i det individuelle menneskes udvikling i den store kollektive verdensudvikling.

Eleverne arbejder med udgangspunkt i verdenssamfundets udvikling gradvist fremadrettet imod nutiden. "*Hvor kommer vi fra og hvordan er vi kommet til vor moderne nutidige samfund? - hvilke faktorer har været altafgørende i denne samfundsmæssige og historiske udvikling?*" Disse spørgsmål arbejdes der med i historieundervisningen.

Læreren præsenterer eleverne for individer og begivenheder, der har haft en banebrydende indflydelse på historie-udviklingen indtil i dag. Dette gøres via oplæg fra læreren - via fælles og individuel læsning af historiske tekster, via projekter hvor eleverne går på biblioteket eller online og skaffer sig informationer til mundtlige fremlæggelser foran klasse eller til skriftlige opgaver. Arbejdes der med en specifik historisk periode, såsom Middelalderen, Renæssancen eller den industrielle revolution, vil dette 'tema' være gennemgående i flere af elevernes fag, eksempelvis i dansk, matematik, musik osv. Der arbejdes tværfagligt hele skoleåret igennem. Når skoleåret er ved vejs ende har eleverne udarbejdet op til flere historiske arbejdsbøger, hvori de skriftligt og billedligt har dannet sig et kronologisk overblik over de historiske temaer der hører 7. klasse til.

Kildearbejde og historiebrug : Via dialog, diskussion og samtale arbejdes der hele skoleåret igennem med elevernes spirende evne til at byde ind med meninger og

holdninger til den verden vi lever i nu (eksempelvis det amerikanske præsidentvalg) og til den historiske udvikling som vi alle er 'vidne' til. Der går næsten ikke en dag uden at eleverne bringer historiske og samfundsmæssige udfordringer på banen (f.eks. global opvarmning, indenrigs/udenrigs politiske problemstillinger osv.). Disse tages op i plenum og der samtales og debatteres ivrigt og engageret.

I faget matematik arbejdes med *matematiske kompetencer*, som i 7. klasse omfatter kendskab til seks færdigheds- og vidensområder:

Problembehandling vedrører løsning og opstilling af matematiske problemer, dvs. matematiske spørgsmål, der ikke kan besvares udelukkende med rutine metoder.

Modellering vedrører processer, hvor matematik anvendes til behandling af situationer og problemstillinger uden for matematikken og dels processer, analyse og vurdering af matematiske modeller, som beskriver forhold i virkeligheden.

Ræsonnement og tankegang vedrører matematisk argumentation og karakteristika ved matematisk tankegang.

Repræsentation og symbolbehandling vedrører anvendelse og forståelse af repræsentationer i matematik, herunder matematisk symbolsprog.

Kommunikation vedrører det at udtrykke sig med og om matematik, og at sætte sig ind i og fortolke andres udtryk med og om matematik.

Hjælpemidler vedrører kendskab til samt anvendelse og valg af relevante hjælpemidler i matematik.

Elevernes udvikling og udøvelse af *matematiske kompetencer* finder sted i deres arbejde med disse fag-områder.

Eleverne arbejder med kompetencemålet *tal og algebra*, ved at eleverne skal have kendskab til definitioner på naturlige tal, hele tal, rationelle tal, irrationelle tal, potens, kvadratrods, kubikrods. De skal ligeledes lære om sammenhængen mellem decimaltal, brøk og procent.

I 7. klasse undervises eleverne i *regnestrategier* og får en indføring i regningsarternes hierarki. Inden for stofområdet ligninger, skal eleverne udvikle metoder og kende strategier til løsning af ligninger. Det forventes, at eleverne kan beskrive og har viden om sammenhæng mellem enkel *algebraiske udtryk og geometriske* repræsentationer. Eleverne skal anvende lineære funktioner og beskrive sammenhænge og forandringer.

Indenfor kompetencemålet *statistik og sandsynlighed*, skal eleverne lære at vælge relevante deskriptorer og diagrammer til analyse af datasæt og ligeledes undersøge sammenhænge i omverdenen med datasæt. Indenfor *sandsynlighed* skal eleverne anvende udfaldsrum og tælle måder til at forbinde enkle sandsynligheder med tal. De skal opnå viden om udfaldsrum og tælle måder.

Nedenfor findes en beskrivelse af et undervisningsforløb i matematik, 7. klasse, marts 2017.

DELRESULTATER

Emnet er *Miljø - fra affald til ressource og affaldshåndtering*

Tanker og overvejelser omkring kompetencemål inden forløbet:

Geometri og måling

Geometriske egenskaber og sammenhænge:

- Kan undersøge sammenhænge mellem længdeforhold, arealforhold og rumfangsforhold.
- Kan undersøge egenskaber ved linjer knyttet til polygoner og cirkler.
- Kan forklare sammenhænge mellem sidelængder og vinkler i retvinklede

trekanter.

- Har viden om lighedannede og størrelsesforhold.
- Har viden om den pythagoræiske læresætning.

Geometrisk tegning:

- Kan undersøge todimensionelle gengivelser af objekter i omverdenen.
- Kan fremstille præcise tegninger ud fra givne betingelser.
- Har viden om muligheder og begrænsninger i tegneformer til gengivelse af rumlighed.

Placeringer og flytninger:

- Kan analysere mønstre og symmetrier i omverdenen.
- Kan undersøge sammenhænge mellem kurver og ligninger.

Måling:

- Kan omskrive mellem måleenheder.
- Kan bestemme mål i figurer ved hjælp af formler.
- Kan bestemme afstande ved beregning.
- Har viden om sammenhænge i enhedssystemet.
- Har viden om formler, der kan anvendes til bestemmelse af omkreds, areal og rumfang af figurer.

I faget engelsk i 7. klasse tager undervisningen udgangspunkt i kompetencemålet *mundtlig kommunikation* og derfor begynder undervisningen altid med, at læreren spørger: "So how are you all doing?". Herefter begynder klassen en lille indledende engelsk samtale. Alt efter behov kan disse engelske samtaler, i ny og næ, fylde en del af engelsktimen. Læreren sørger for at samtlige elever bliver hørt og byder ind. Eleverne læser 3-4 mindre engelske noveller af forskellige genre, såsom: krimi, kærlighed, eventyr i løbet af 7. klasse. Eleverne læser skiftevis højt for hinanden/klassen, og efterfølgende stiller læreren på engelsk spørgsmål ind til det læste - både til det grammatiske og til forståelsen af det læste. Den læste tekst oversættes også fra engelsk til dansk. Undervejs føres der løbende samtaler omkring handlingens forløb og medvirkende personer. Det meste af kommunikationen i engelsktimerne foregår på engelsk. Når læreren beder eleverne om at tage deres bøger, hæfter eller lignende frem, så foregår dette på engelsk. Når læreren beder eleverne om at sidde stille og lytte efter, så foregår dette på engelsk. Skal en elev på toilettet så spørger eleven om lov på engelsk. På denne måde øges og styrkes elevernes mundtlige engelskkundskaber og sproget bliver inkorporeret i ganske almindelige dagligdags situationer. *Skriftlig kommunikation* indgår ligeledes ved at der følger skriftlige og grammatiske opgaver med læse-teksten/novellen. Efter hver endt novelle skriver eleverne korte referater af hele fortællingen. Opstår der situationer hvor lærerens faglige kunnen udfordres, gøres der brug af internettet.

DELRESULTATER

7. klassetrin

Der tegner sig et billede af, at undervisningen på 7. klassetrin, indeholder alle elementer fra de fire kernefags kompetencemål. I 7. klasse kan vi fremhæve kompetencemålene i fagene:

Dansk *Læsning, fremstilling, fortolkning og kommunikation.*

Matematik *Matematiske kompetencer, tal og algebra, geometri og måling, statistik og sandsynlighed.*

Historie *Kronologi og sammenhæng, kildearbejde og historiebrug.*

Engelsk *Mundtlig kommunikation, skriftlig kommunikation og kultur og samfund.*

5. Hovedresultater

Hovedkonklusion:

Rudolf Steiner Skolen i København lever op til hvad det der kræves i folkeskolen. Skolen sikrer, at alle elever undervises i de fire kernefag, som er genstand for denne undersøgelse. Der er tale om fagene *dansk, matematik, historie og engelsk*. Evalueringsresultater viser tydeligt, at disse fag og opfyldelse af fagenes kompetencemål indgår i det samlede undervisningstilbud. Fagene *dansk, matematik, historie* indgår primært i faget hovedfag, hvor der arbejdes med disse fire kernefag tværgående og periodisk, efter de etablerede undervisningsplaner. *Engelsk* tilbydes fra 1. klasse som et selvstændigt fag.

Perspektivering:

Udover undervisningen i disse fire kernefag, tilbyder skolen en række spændende fag, som er særlig relevant for elever, der ønsker at udvikle deres mangefacetterede talenter i forhold til en række områder: det æstetiske, kunstneriske, praktiske og musiske fag.

Følgende styrker fremhæves:

- Tværfaglig undervisning, som er gennemgående element på vores skole.
- Skolen tilbyder sprogundervisning i to sprog fra 1. kl.
- Derudover lægger skolen vægt på at udvikle elevernes bevidsthed omkring den overordnede kulturelle dannelse. Dette kommer til udtryk ved, at undervisningen rummer et vigtigt didaktisk element- nemlig inddragelse af narrative fortællinger som er bærende i historieundervisning. Eleverne arbejder bl. andet med nordisk, græskt og ægyptisk mytologi.
- Skolen har fokus på at styrke og udvikle eleverne i selvstændig, kritisk tænkning og fremstilling
- Skolen udvikler elevernes selvstændighed.
- Skolen udvikler elevernes kognitive tænkning og hukommelsesstrategier.
- Undervisningstilbud i musik-, instrument- og samspil udvikler også elevernes arbejdshukommelse og finmotorik
- Dramaundervisning indgår i det samlede undervisningstilbud. Klasserne fremfører teater i forbindelse med skolelørdage. Teaterstykkerne er relateret til

Selvevalueringsrapport, Steinerskolen, København, Marts 2017

temaer fra undervisningen i hovedfag og er en del af Steinerpædagogisk undervisningsprincipper.

- Undervisningstilbud i håndværk og praktiske fag.
- Undervisningstilbud i kunst, teater og æstetisk bevidsthed.
- Undervisningstilbud til elever med specialpædagogiske behov.
- På vores skole starter vi dagen med morgensang. Vi er derfor med til at fremme elevernes bevidsthed omkring dannelse og den danske kulturkanon.

For at sikre, at skolen kan blive ved med at tilbyde varieret og kompetent undervisning, deltager skolens lærere løbende i diverse opkvalificeringskurser, med det formål at indhente den nyeste viden og undervisningsinspiration på området. Eksempel: deltagelse i Matematikkens dag 2017 (20.marts 2017). Skolen har et samarbejde med Friskoleforening og følger løbende deres kursustilbud, også i forhold til opkvalificering af administrativt personale.

Skolen har fokus på fælles sociale aktiviteter, hvor forældrene følger elevernes skolegang. Dette i forbindelse med arbejdsfrie dage. Højtidsfester er også en stor del af skolens årlige traditioner.

Punkter til videreudvikling

- Skolen kan med fordel arbejde på at være bevidst om sine styrker ift. det komplekse og mangefacetterede undervisningstilbud. Denne bevidsthed vil på længere sigt betyde større elevtilslutning
- Skolen skal arbejde videre på at implementere it-undervisning, som en fast del af det samlede undervisningstilbud. Der er pt. udviklet et pilotprojekt i forhold til 7.kl

6. Opfølgingsplan

Plan for kommende evaluering skoleår 2017-2018

I det kommende skoleår 2017-2018 ønsker vi at sætte fokus på at undersøge, hvad tænker forældrene om vores skole. Vi vil derfor sætte i gang i en evaluering i form af forældretilfredshed.

Formål: Undersøgelse af forældrenes tilfredshed

Målgruppe: Forældre

Konkrete undersøgelsesemner:

- forældretilfredshed angående undervisningstilbud
- forældretilfredshed med skole -hjem samarbejde

Selvevalueringsrapport, Steinerskolen, København, Marts 2017

- forældretilfredshed omkring deres børns trivsel
- forældretilfredshed omkring skolens faciliteter
- forældretilfredshed ift. skolens kommunikation
- forældretilfredshed ift. instrumentundervisning
- forældretilfredshed ift. kunst undervisningstilbud
- forældretilfredshed med skolens SPC

Omfang: 151 skoleelever= 300 ca. forældre

Tidsplan : marts 2018

Resultat: Evalueringsrapport (maj-juni 2018)

Der tages forbehold for eventuelle ændringer vedr. evaluerings sigte, justeringer mm.

Rapporten udarbejdet af:

Kirsten Juul Herrik

Karin Ahlgren og Barbora Hansen

marts 2017

Selvevalueringsrapport, Steinerskolen, København, Marts 2017

Tak til alle klasselærere og faglærere.

BILAG i-Skemaer 2016-2017

1. Klasse KAREN SMILGREN						
	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	
8:15	Mødetid					
8:30-8:45	Morgenmad					
8:45-10:30	Hovedfag KA					
10:35-11:05	Fruentor					
10:45-11:30	HÅND	ENG	ENG	KA	TYSK	TYSK
11:35-12:00	KA/REP	MO	MO	KA	TYSK	TYSK
12:00-12:45	Fruentor					
12:45-13:15	TYSK	MAL	SNIT	HÅND	FORM	
13:15-13:45	KA	KA/ MAL	KA	KA/FORM	KA	FORM
13:45-14:15	Fruentor					
14:15-14:45	Fruentor					
14:45-15:15	Fruentor					

2. Klasse NANNA RANVÆS						
	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	
8:15	Mødetid					
8:30-8:45	Morgenmad					
8:45-10:30	Hovedfag NR					
10:35-11:05	Fruentor					
10:45-11:30	MAL	ENG	ENG	TYSK	TYSK	
11:35-12:00	NR	NR	NR	NR	NR	NR
12:00-12:45	Fruentor					
12:45-13:15	NR	DRÆT	ØVE	HÅND	HÅND	SNIT
13:15-13:45	NR	NR	NR/ 1H	NR/ NR	NR/ NR	NR/ NR
13:45-14:15	Fruentor					
14:15-14:45	Fruentor					
14:45-15:15	Fruentor					

3. Klasse TINNA JOHIL						
	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	
8:15	Mødetid					
8:30-8:45	Morgenmad					
8:45-10:30	Hovedfag TJ					
10:35-11:05	Fruentor					
10:45-11:30	HÅND	GYM	HÅND	HÅND	ENG	
11:35-12:00	TJ/ AN	TJ	TJ/ AN	TJ/ AN	TJ	TJ
12:00-12:45	Fruentor					
12:45-13:15	TYSK	TYSK	TYSK	ENG	FORM	
13:15-13:45	NR	NR	NR	NR	NR	NR
13:45-14:15	Fruentor					
14:15-14:45	Fruentor					

4. Klasse NY LÆRER						
	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	
8:15	Mødetid					
8:30-8:45	Morgenmad					
8:45-10:30	Hovedfag NY LÆRER					
10:35-11:05	Fruentor					
10:45-11:30	MAL	MUS	ENG	SNIT/Håndværk	ØVE	
11:35-12:00	MAL	DAN/ Høns Maria	Maria	MO/ 1H/ DAN	Maria	
12:00-12:45	Fruentor					
12:45-13:15	ENG	ENG	HÅND	ØVE	SNIT/Håndværk	GYM
13:15-13:45	NR	NR	NR	NR	NR	NR
13:45-14:15	Fruentor					
14:15-14:45	Fruentor					
14:45-15:15	Fruentor					

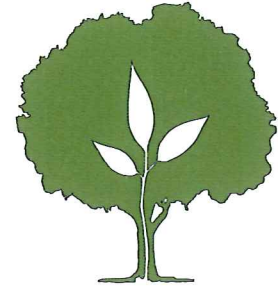

5. Klasse KRISTIN ØYEN						
	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	
8:15	Mødetid					
8:30-8:45	Morgenmad					
8:45-10:30	Hovedfag KO					
10:35-11:05	Fruentor					
10:45-11:30	ENG	TYSK	TYSK	ORK/DAN	MUS/DAN	
11:35-12:00	NR	NR	NR	NR	NR	NR
12:00-12:45	Fruentor					
12:45-13:15	ØVE	ØVE	MAL	ORK/DAN	ØVE	
13:15-13:45	NR	NR	NR	NR	NR	NR
13:45-14:15	Fruentor					
14:15-14:45	HÅND	NR	ENG	ENG	SLD (60 min)	
14:45-15:15	NR	NR	NR	NR	NR	NR
15:15-15:45	GYM					

7. Klasse MARTIN OLM/ STIG HJELSEN						
	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	
8:15	Mødetid					
8:30-8:45	Morgenmad					
8:45-10:30	Hovedfag MO / SN					
10:35-11:05	Fruentor					
10:45-11:30	ENG	TYSK	TYSK	ORK/DAN	ENG	
11:35-12:00	NR	NR	NR	NR	NR	NR
12:00-12:45	Fruentor					
12:45-13:15	HAT	HAT	ØVE / JENG	ORK/DAN	MUS/DAN	
13:15-13:45	NR	NR	NR	NR	NR	NR
13:45-14:15	Fruentor					
14:15-14:45	BLOK (60 min)	DANSK	BLOK (60min)		GYM	
14:45-15:15	NR	NR	NR	NR	NR	NR
15:15-15:45	Fruentor					
15:45-16:15	BLOK	DAN	BLOK		GYM	

BILAG ii- Årsplaner 2016-2017+ del og slutmål

Skolens slut- og delmål samt undervisningsplaner for dansk

1. klasse

- Arbejdet i 1. klasse har som mål at barnet bliver kendt med og kan skrive de store bogstaver
- Folkeeventyret er det centrale fortællestof. Ved siden af eventyrerne fortæller man om den omgivende verden gennem sagn og fortællinger om forskellige stene, planter eller dyr, om stjernernes gang på himlen eller om menneskets arbejde på jorden.
- Formtegning, recitation, sang og bevægelse
- Skoleåret afsluttes med et større eventyrskuespil
- Det primære mål er ikke, at eleverne skal kunne læse i 1. klasse, men at involvere barnet i et aktivt, vækkende og glædesfyldt møde med det talte, skrevne og læste ord

2. klasse

- At lære at skrive er årets hovedtema. De små bogstaver introduceres i sammenhæng med øvning af en rigtig håndskrift
- Fabler og helgenlegender er det centrale fortællestof. Fortællinger om naturen fortsættes
- Formtegning, recitation, sang og bevægelse, skuespil
- Egne små tekster skrives og læses

3. klasse

- Det gamle testamente er det centrale fortællestof sammen med fortællinger om de gamle hovederhverv, bonden, fiskeren, hyrden og smeden
- Indsigt i årets forløb og menneskets forskellige arbejdsopgaver
- En sammenhængende håndskrift, skråskriften, bliver etableret
- Skrive digte og fortællende tekster i grupper og individuelt
- Orddiktat introduceres
- Læse ukendte tekster
- Formtegning, recitation, sang og bevægelse, skuespil
- Den første grammatikundervisning introduceres
- Husbygning

Ved slutningen af 3. klasse forventes det at eleverne:

- Kan udtrykke sig skriftligt og mundtligt på alderssvarende niveau
- Kan være aktivt lyttende
- Kan genfortælle gennemgået stof
- Kan læse og forstå kendte og ukendte tekster
- Er bekendt med almindelig tegnsætning og kan bruge det i selvstændigt arbejde

4. klasse

- Det centrale fortællestof er den nordiske mytologi, vikingetidens historie samt udvalgte heltesagn
- Formtegning, recitation, sang og bevægelse, skuespil
- Håndskriften plejes, fyldepenen introduceres. Andre skriftformer
- Brevskrivning påbegyndes, orddiktat og lettere diktater
- Udforme frie genfortællinger ud fra noget kendt og selvoplevet i vekselvirkning med fælles tekster
- Fælles læsestof, højtlesning og stillelæsning
- Samtaler om det læste
- Udsagnsordet, tider. Første sætningslære og arbejdet med navne- og tillægsord udvides
- Retskrivning

5. klasse

- De gamle kulturrepoker udgør det centrale fortællestof med de græske myter og heltesagn som det væsentlige tema
- I skrivning øves elevernes personlige udtryk via genfortællinger og små frie opgaver
- Sketcher og dialoger skrives og fremføres
- Brevskrivning og diktater
- Formtegning, recitation, sang og bevægelse, skuespil
- Veksle mellem forberedt og uforberedt højtlesning, stillelæsning
- Genfortælle læste bøger mundtligt såvel som skriftligt
- Direkte og indirekte tale. Anførselstegn og øvrige sætningstegn. Udsagnsordets aktive/passive form. Ordklasser

6. klasse

- Roms historie, Jesu liv og den europæiske middelalder udgør det centrale fortællestof
- Sætningsanalyse, sprogets iboende love, retskrivning og tegnsætning er de centrale områder for klassesetningen
- Større selvstændighed omkring informationskilder øves
- Skriveglæde søges vedligeholdt gennem frie fortællinger, sketcher/gysehistorier o. l. Hvad der er et godt skrivesprog øves
- Brevskrivning, også forretningsbreve. Diktater og skoleavis
- Højtlesning plejes, med både prosa, poesi og skuespil
- Recitation og skuespil
- Håndskriften plejes med kalligrafi

Ved slutningen af 6. klasse forventes at eleverne:

- Kan skrive historier i forskellige genrer, breve, optegnelser og redegørelser med tydelig håndskrift og på en sådan måde, at modtageren kan forstå det
- Mundtligt kunne fortælle og redgøre for en oplevelse, så indholdet bliver begribeligt for lytteren
- Kunne læse sikkert op
- Kende til og kunne bruge de almene regler for retskrivning og stavning
- I arbejdsbøger kunne formulere egne refleksioner samt berige fremlæggelsen med små digte, billeder mm
- Have øvet sig i at genkende og kunne arbejde med de forskellige ordklasser og verbets tempus-former
- Have øvet sig i at arbejde med sætningsanalyse og tegnsætning
- Have arbejdet med lettere norske og svenske tekster

7. klasse

- Fortællinger om folk og kulturer fra forskellige verdensdele udgør det centrale fortællestof sammen med biografier om store personligheder
- Stifte bekendtskab med og bevidstgøre de forskellige genre
- Øve det personlige udtryk i fx stile. Disponering og form
- Formulere egne tanker og følelser skriftligt og mundtligt gennem stile, diskussioner og samtaler, både i grupper og individuelt
- Forskellen i sprogbrug ved beskrivende og meningsytrende omtale af fx en bog
- Kalligrafi, recitation, norsk og svensk
- Modalverber, hoved- og bisætninger, sætningslære, sætningsanalyse, ordbestemmelse, retskrivning og diktat
- Fremmedord, synonyme, antonymer – brug af ordbog

8. klasse

- Den mangeårige tradition med fortællestof afsluttes i 8. klasse med biografier af personligheder fra især den industrielle revolution
- At betragte sproget udefra er et hovedtema. Episke, dramatiske, prosaiske og poetiske tekster
- Fortællende, betragtede og beskrivende stilopgaver er et tyngdepunkt
- Norsk og svensk lyrik og læsestof
- Et stort dramatisk værk opføres. Shakespeare, Schiller, Holberg eller lignende
- Samtaler og diskussioner om vedkommende og nutidige emner
- Overblik over grammatikken, bevidstgørelse af sproglige virkemidler, retskrivning og brug af ordbog er centralt

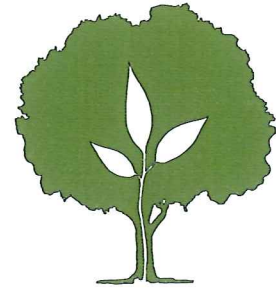
9. klasse

- Anvende og skelne mellem genrer
- Personkarakteristik og miljø analyse af litterære værker med synsvinkelskrift og 1. og 3. person fortæller
- At kunne give et resumé af en tekst
- Repetition af grammatik
- Diskussion og verbale og skriftlige fremlæggelser af egne og andres tekster
- Læse sagprosa, lyriske og episke tekster
- Litteratur
  - Oplysningstiden
  - Romantikken

Slutmål efter 9. klasse

Ved slutningen af 9. klasses forventes eleverne:

- Kunne deltage aktivt i samtaler og diskussioner samt mundtligt gøre rede for et stykke arbejde, så indholdets betydning tydeligt fremgår
- Kunne læse skøn- og faglitteratur samt avisartikler om almene emner, sikkert og med indlevelse sådan, at indholdet kan gengives sammenhængende
- Kunne udtrykke sig mundtligt og skriftligt om tanker, følelser og erfaringer på en sammenhængende og varieret måde
- Kunne skrive historier, breve, sammenfatninger og redegørelser således at indholdet tydeligt fremgår og beherske skriftsprogets normer for stavning, sætningsopbygning og tegnsætning
- Have elementære kundskaber i forhold til sproget og kunne gøre iagttagelser af sprogbrug i forskellige situationer for derigennem at kunne videreudvikle sit eget sprog
- Kende til relevante store skønlitterære værker og forfatterskaber, som indgår i vores kulturarv
- Kunne udtrykke sig gennem billeder, lyd, tekst samt dramatisk form
- Kunne læse norske og svenske tekster

Skolens slut- og delmål samt undervisningsplaner for engelsk

1. klasse

- Igennem sang, bevægelse og recitation leges sproget ind
- Et ordforråd hentes fra de nære omgivelser. Opbygges gennem lege, bevægelser, små skuespil og improvisationer
- Eleverne opfordres til at have korte samtaler på eget initiativ

2. klasse

- Arbejdet med sang, bevægelse, recitation og drama videreføres fra 1. klasse
- Gemte samtaler øves brugen af dualismen i sproget som ja og nej, jeg og du, spørgsmål og svar
- Ordforrådet udvides med ord fra barnets daglige omgivelser, såsom skolen, hjemmet og familien

3. klasse

- Vers, sange og digte skrives i et arbejdshæfte. Alle tekster illustreres med farverige tegninger
- Arbejdet med sang, bevægelse, recitation og drama fortsættes
- Ordforrådet udvides også med mindre tekster

Ved slutningen af 3. klasse forventes eleverne

- Have beskæftiget sig mundtlig med sproget gennem sang, leg og recitation og derved at have fået opbygget et ordforråd, der gør eleven i stand til at føre en enkel samtale om kendte emner

4. klasse

- Grammatikken introduceres mere bevidst. Udsagnsordets nutidsformer, flertalsendelser mm
- Drama og recitation individualiseres mere
- Skrive små stile og fortællinger om kendte ting
- Højtlesning af kendte og forberedte tekster
- Orddiktat introduceres

5. klasse

- Grammatikken videreføres
- Ordforrådet opbygges gennem leg og læsning af lette tekster
- Diktat
- Samtalen øves fortsat

6. klasse

- Grammatikken videreføres fra 4. og 5. klasse, gerne med sammenligninger mellem forskellige sprog
- Diktater med ukendte tekster
- Recitation og skuespil bliver stadig mere individuelt
- Læsestof kan fx være Robin Hood, Kong Arthur

Ved slutningen af 6. klasse forventes eleverne

- Kunne forstå tydelig tale og samtale ud fra dagligdagsemner og om gennemgået læsestof
- Kunne gøre sig forståelig med skriftlige meddelelser o.l.
- Kende til de mest almindelige livsvilkår i de pågældende lande
- Kende til den første grundlæggende grammatik

7. klasse

- Analytisk overblik over grammatikken, så langt man er nået
- Regelmæssige og uregelmæssige verber
- Recitation af længere ballader og dramatisk arbejde med længere skuespil, rollespil og sketches
- Ordbøger introduceres i forbindelse med oversættelse af tekster
- Samtale og læsning især om landet og samfundet
- Læsestof kunne eksempelvis være Laura Ingalls fortællinger

8. klasse

- Overblik over grammatikkens hovedpunkter, verbets former og tider, direkte og indirekte tale
- Adjektivernes og adverbiernes sproglige kvaliteter øves
- Diktater, længere stile og skriftlige opgaver
- Genfortælling, samtale og læsningen øves videre
- Læsestof kan eksempelvis være 'A Christmas Carol' af Dickens, biografier om Mandela, Gandhi, USA's uafhængighedserklæring o.l.

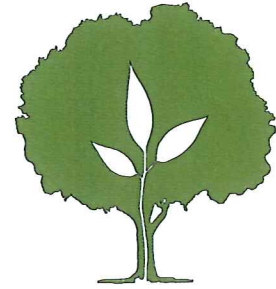
9. klasse

- Grammatikken repeteres og kompletteres yderligere i forhold til grundlæggende regler
- Det personlige skriftlige udtryk øves gennem længere stile
- Det personlige mundtlige udtryk øves gennem fremlæggelse af noveller, tekster og samtaler om disse
- Læsning, oversættelse og fremlægning af britiske og amerikanske noveller, tidsskrifter, avisartikler og digte

Slutmål efter 9. klasse

Ved slutningen af 9. klasse skal eleverne

- Kunne forstå talt engelsk om kendte og ukendte emner fra dagligdagen
- Kunne deltage uforberedt i samtaler om dagligdagsemner og andre kendte forhold
- I et enkelt sprog kunne berette, både mundtligt og skriftligt, hvad han/hun har hørt, læst eller oplevet
- Kunne læse og tilegne sig indholdet i fortællende og beskrivende tekster samt uddrage fakta af en faglig tekst og gengive dette mundtligt på forståelig vis
- Kunne formulere sig skriftligt i enkle former i fx meddelelser og breve
- Have tilegnet sig almen viden om samfundsforhold, kulturtraditioner og livsvilkår i de engelsktalende lande
- Kunne anvende ordbog og søge viden gennem andre medier
- Kunne anvende viden om centrale grammatiske områder med hensyn til den sproglige form
- Kunne anvende retstavning og tegnsætning således, at meningen i en tekst bliver tydeliggjort

Skolens slut- og delmål samt undervisningsplaner for historie

Før den egentlige historieundervisning begynder i 4. klasse, sker der en forberedelse gennem fortællestoffet i de foregående klasser, hvor det med en vis ret kan siges, at man går vejen fra historie til historie. De små klassers fordybelse i eventyr, fabler, legender, sagn samt beretningerne fra Det Gamle Testamente er en øvelse i at omsætte fortællingerne i indre, uforglemmelige billeder samtidig med, at barnet forbinder sig med betydelige dele af kulturarven.

Ledetråde i undervisningen:

- Forholdet mellem mennesker og natur
- Forholdet mellem mennesker og teknik
- Menneskenes sociale forhold, fx samfundsstrukturer og styreformers, familieforhold, frivillige- og interessefællesskaber
- Menneskenes religiøse forhold, moralske og etiske vurderinger

4. klasse

- Den gamle nordiske kultur
- Hovedvægten på den nordiske mytologi samt datidens vikingesamfund frem til Harald Blåtand og kristningen af Danmark

5. klasse

- De ældste kulturer
- I løbet af året gennemgås de kulturer, der danner baggrund for vor egen kultur, dvs den gammelindiske, den gammel-persiske, den ægyptiske og den græske kultur

6. klasse

- Romerriget, kristendom og middelalder
- Byen Roms mytologiske opståen til Det Vestromerske riges opløsning i 400-tallet. Stoffet skildres i væsentligt omfang ved hjælp af centrale biografier
- Selvstændig kildesøgning
- Gruppearbejde

Ved slutningen af 6. forventes eleverne

- Have kendskab til den verden, der skildres i Det Gamle Testamente
- Have kendskab til forskellige erhverv, livsformer og sociale forhold i den før industrielle tidsalder
- Have kendskab til hjemegnens historie og kultur
- Have kendskab til livsforholdene i de store fortidige kulturer i Indien, Persien, Ægypten og Grækenland frem til Alexander Den Store
- Have kendskab til grundlaget for den romerske kultur med udgangspunkt i forskellige historiske personligheder. Individ, dualitet, jura, dialektik og ingeniørkunst er nøgleord

7. klasse

- Renæssancen, Europæisk og Danmarks renæssance, opdagelsesrejsende og de nye opfindelser
- Det nye verdensbillede
- Der knyttes an til geografien og naturfænomener

8. klasse

- Verdenshandel, kolonisering og den industrielle revolution. Hovedvægten lægges på økonomiske og sociale forhold, belyst med eksempler fra både Danmark og omverdenen

9. klasse

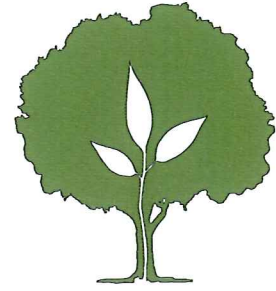
- De store politiske omvæltninger
- Et overblik over den politiske udvikling i Europa og Danmark fra 30-årskrigen til begyndelsen af 1900-tallet
- Kunsthistorie
- En samlet fremstilling af maleriets og skulpturens udvikling fra oldtiden til og med barokken. Epokerne som behandles er især Ægypten, Hellas, Byrans, vesteuropæisk middelalder med romansk og gotisk stilfase, samt renæssancen og barokken

Slutmål efter 9. klasse

Ved slutningen af 9. klasse forventes eleverne

- Have stiftet bekendtskab med forskellige skikkelser, knudepunkter og åndelige strømninger i både den nordiske / danske og den almene middelalderhistorie. De skal kunne fremføre disse emner for hinanden
- Have stiftet bekendtskab med forskellige vigtige personligheder og deres betydning for den nye tids historie og fremkomsten af et nyt verdensbillede under renæssancen samt vide, hvordan disse forholder sig til handlinger og strømninger i nutiden
- Have fået en gennemgang af og en forståelse for, hvordan de menneskelige opfindelser, den industrielle revolution og teknikken har forandret menneskenes livsvilkår
- Kundskaber om grundlæggende konstruktive og destruktive idekomplekser og deres historiske konsekvenser for vores tid
- Have en viden om sammenhænge mellem det verdenshistoriske perspektiv og den tid vi lever i
- Have indsigt i, at individers og grupperes stillingtagen og handlinger har betydning for menneskehedens fælles fremtid
- Have dannet sig et kronologisk overblik over vigtige begivenheder, tidsepoker og markante personligheder

Skolens slut- og delmål samt undervisningsplaner for matematik

1. klasse

- Rytmer som grundlag for talbehandling
- Kvaliteten i de enkelte tal fra 1 – 12
- Tælle i rytmer, tallene fra 1-20
- Indføring af de fire regningsarter
- Indføring af symboler for de romerske og arabiske tal
- Formtegning ud fra talkvaliteterne

2. klasse

- Rytmske talrækker videreføres, udvikles til tabellerne
- Talrækken udvides til 1000
- De fire regningsarter videreføres både som skriftlig og hovedregning på analytisk vis ud fra helheden til delene
- Formtegning: symmetriske former, de første formforvandlinger

3. klasse

- De fire regningsarter øves til en vis sikkerhed, den syntetiske gængse regneform indføres
- Titalssystemet, cifferplacering og mente
- Praktiske opgaver
- Mål og vægt, benævnte tal, klokken
- Den lille tabel
- Formtegning: komplicerede symmetriformer, indre og ydre rum i figurerne

Ved slutningen af 3. klasse forventes det eleverne:

- Kender tallene og kan tælle alderssvarende
- Kan skrive tallene
- Kender til de 4 regningsarter og kan bruge dem mundtligt og skriftligt
- Kender til titalssystemet og tabeller og kan bruge dem aktivt i regneprocesser
- Kender klokken
- Være bekendt med metersystemet samt vægtenheder og bruge det i praksis

4. klasse

- Brøkkregning er årets tema
- Træning i grundlæggende regnefærdigheder, både hovedregning såvel som skriftlig regning
- Decimalsystemet
- Vægt på praktiske opgaver, mål og vægt uddybes
- Faktorisering indføres, tabeller øves
- Formtegning med vægt på linjer, der skærer hinanden og på det æstetiske udtryk

5. klasse

- Konsolidering af de fire regningsarter
- Repetition af brøkkregning, indføring af regnereglerne, tabeller øves
- Overgang til decimalbrøk
- Fortsættelse af praktisk regning, mål og vægt, flade og volumen
- Formtegningen afsluttes med overgang til frihåndsgeometri

6. klasse

- Repetition af regneregler, brøkkregning og decimalbrøk
- Praktisk regning, fladeberegning (se geometri)
- Procentregning og rentesregning
- Simpelt regnskab
- Indføring af bogstavsregning, formler for rente og flademål
- Udvikling af elementær algebra frem til parenteser og potenser
- For-øvelser til ligninger med udgangspunkt i praktiske opgaver
- Geometri symmetriske former med overgang til grundkonstruktioner med passer og lineal
  - Vinkelkonstruktioner med cirklen som grundlag
  - Enkle trekantskonstruktioner, regulære mangekanter
  - Fladeindhold for rektangel og trekant
  - Cirklen, forholdstallet π , omkreds og fladeindhold
  - Pythagoras' sætning, kun geometrisk

Ved slutningen af 6. klasse forventes eleverne:

- At beherske de fire regningsarter
- Være fortrolige med begreberne fællesnævner og fællesfaktor
- Formå at løse elementære opgaver som hovedregning
- Være fortrolige med håndteringen af ekstremt store og små tal
- Have grundlæggende færdigheder i rente og bogstavsregning
- Være orienterende om de grundlæggende geometriske figurer således, at de kan tegne dem og redegøre skriftligt for, hvordan de tegnes
- Have grundlæggende færdigheder i areal og volumenberegning

7. klasse

- Potenser af hele tal, introduktion af kvadratrod og kubikrod
- Indføring af negative tal
- Bogstavsregning med parenteser, multiplikation, faktorisering m.m.
- Kvadratsætningerne
- Simple lineære ligninger
- Praktiske opgaver med det nye stof
- Geometri
  - Grundlæggende cirkelgeometri, vinkelforhold og konstruktioner
  - Trekantsgeometri, kongruens og ligestruethed, transformationsprincipper
  - Grundlæggende om geometriske steder
  - Pythagoras' sætning med tilknytning af areal
  - Perspektivtegning

8. klasse

- Repetition af algebra, især faktorisering og brøk
- Potenser, kvadrattal og kvadratsætningerne
- Kvadratrod og kubikrod
- Algebra og ligninger videreføres
- Repetition og øvning af alt tidligere gennemgået stof
- Geometri
  - Volumen, areal og forskellige konstruktionsopgaver
  - Pythagoras' sætning videreføres til praktisk anvendelse
  - Diagrammer som forberedelse til koordinatsystemet

9. klasse

- Talsystemets udvikling
- Mængdealgebra, kombinatorik, grundlæggende sandsynlighedsberegning
- Proportionalitet, den rette linje i koordinatsystemet
- Ligninger, formellære, andengradsligninger
- Interpolation, tilnærmelsesværdier og inkommensurable størrelser
- Geometri
  - Analytisk geometri, keglesnitgeometri
  - Praktiske problemer i forbindelse med polyeder

Slutmål efter 9. klasse

Ved slutningen af 9. klasse forventes eleverne:

- Være fortrolige med at udføre de fire regningsarter med rationelle tal, hertil medregnes også de negative tal, samt beherske den grundlæggende regning med kvadrat- og kubikrødder
- Være orienteret om algebraens muligheder og vigtighed, når det gælder brugen af bogstaver til bevisførelse og læsning af komplicerede regneopgaver
- Have gode færdigheder i overslagsregning, både med hensyn til hovedregning og ved brug af lommeregner
- Have kundskaber om procentregning, proportionalitet, lineariteten $y = ax + b$, evasionser, afstande, skalaer, vinkler, arealer, volumen ved hverdagskalkuler eller ved problemlæsning indenfor afgrænsede emner
- Kunne tolke, anvende og beherske grundlæggende typer af tabeller og diagrammer fremstillet i et koordinatsystem
- Kunne udføre grundlæggende algoritmer med en anden basis end 10 og være fortrolige med simpel grundlæggende kombinatorik og klassisk sandsynlighedsregning
- Kende til det grundlæggende i euklidisk geometri, inklusiv den vigtigste syntetiske geometri om ellipser og parabler

- Beherske Eulers polyedersætning og kunne læse simple konstruktionsopgaver af udvalgte polyeder

ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 1. KLASSE – KARIN AHLGREN
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN

Uge	Indhold	Aktivitet	Færdigheder og kundskaber
33-35	Formtegning	Tegne/modellere forskellige varianter af "Den lige og den krumme". Gennem en rammeformtælling om en troldmand lærer børnene at "trylle" dvs. tegne og farve forskellige former, så som himmellegemer, frugter, dyr og andet.	Øvelserne er tilrettelagt med henblik på den kommende tids indlæring af bogstaver og udformningen af disse. Barnet lærer at "se" bogstavets opbygning og styre bevægelsen på papiret.
36-38	Dansk	Indlæring af de første bogstaver og øvning af disse. Bogstaverne introduceres gennem fortællinger og eventyr. Der tegnes og skrives enkle ord. Gennem brug af kroppen og sjippetove laves figurer på gulvet af de nye bogstaver. Der øves recitationer igennem hele året og sange fra Den Danske Sangbog.	Gennem leg med ord og lyde opnås kendskab til bogstaverne og deres funktioner i sproget. Små ord og tegninger indgår som en naturlig del af undervisningen.
39-41	Matematik	Indlæring af tallene gennem fortællinger om tallenes egenart og værdier læres tallene, primært fra 0-12. Forskellige sange og lege med tal indgår. Sjipning bruges som en del af det at tælle langt. Romertallene læres og enkle regnestykker med disse.	Børnene skal blive fortrolige med at tælle langt og samtidig have focus på mængden, der tælles. Opnå fortrolighed med tallene og kunne skrive dem sikkert.
42	Efterårsferie	Børnene skal slappe så meget af som muligt.	Kunne være friske og undervisningsparate, når de møder igen.
43-45	Formtegning	Fortællinger fra naturens verden giver stof til mere udvidede former og	Håndens greb og stilling om skriveredskaber øves igen og barnet

**ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 1. KLASSE – KARIN AHLGREN
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN**

		tegninger øves for at gøre børnene sikre i at skrive og tegne. Formerne bliver langsomt mere avancerede og vanskelige.	bliver hele tiden mere sikker i at forme og formgive.
46-48	Dansk	Gennem nye eventyr og historier læres endnu flere bogstaver og disse sættes sammen og øves til små lege med lyde og sange og rim som indgår dagligt.	Lydene og navnene på bogstaverne trænes dagligt for at opnå sikkerhed i dette.
49-51	Hjemstavnslære	Fortællinger om det nære. Jorden, planter og dyr indgår i dette emner, som krydres med juleemner og øvelser med klip og lim og eventuelt bagning.	Børnene lærer omgivelserne at kende og bliver opmærksom på deres kultur og hjemstavns særlige egenart. Årstidernes skiften med fokus på planter og dyr læres.
52	Juleferie	Slapne godt af og møde veloplagte	
1-3	Matematik	Der arbejdes med mundtlige regnehistorier og alle regningsarter øves ved hjælp af forskellige materialer, det at tælle langt og længere endnu. De små tabeller øves ved hjælp af bevægelser og lege.	Fortrolighed med tallene og talkvaliteterne øves igen og større sikkerhed opnås. Rytmsk at tælle, hoppe og klappe samtidig.
4-6	Dansk	Flere bogstaver og småord øves igen. Som tidligere ved hjælp af eventyr og historier. Små sætninger skrives og der tegnes til. Det skrevne øves som læsestof.	Barnet lærer at glæde sig over ord og lyde, begynder selv at lave rim og læser på ting og skilte rundt omkring sig. Vågner langsomt op til verdens brug af det skrevne ord.
7	Vinterferie	Slapne godt af og møde veloplagte til nye opgaver	
8-10	Matematik	Der arbejdes aktivt med tabeller og regnes små opgaver ud fra fortællinger.	Større sikkerhed og glæde ved tallene opnås ved gentagne øvelser og lege.

**ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 1. KLASSE – KARIN AHLGREN
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN**

		Materialer af forskellige slags tælles. Det at tælle øves, både i lege og andre aktiviteter.	
11-14	Hjemstavnslære	Fortællinger og ture i omegnen bidrager til barnets forståelse af kulturen og naturen i omegnen, der sammenlignes med turene før jul og det nye, forårets komme.	Barnet lever i årstiden og det rytmiske i verden og bliver langsomt mere bevidst om dette.
15	Påskeferie	Slappe godt af og møde veloplagt til nye opgaver i skolen	
16-18	Dansk	Forhåbentlig er alle bogstaverne på plads og en egentlig læseundervisning tager sin begyndelse. Ved hjælp af små tekster og afskrift fra tavlen øves dette.	
19-21	Skuespil	Skuespil øves og opføres som det sidste i dette skoleår. Forskellige roller og replikker øves igen og igen.	Barnet lærer at stå frem og øves i at være sikker på at stå og sige og gå på rigtige tidspunkter. Det sociale i klassen øves og børnene lærer at respektere hinandens kunnen.
21	Kr. Himmelfartsferie		
22-25			

**ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 2. KLASSE – NANNA RAMNÆS
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN**

Uge	Indhold	Aktivitet	Færdigheder og kundskaber
33-35	Dansk	<p>Hver elev har fået et personligt vidnesbyrd skrevet af undertegnede og dette skal eleven lære udenad og sige højt i klassen på den ugedag han/hun er født. Det foregår gennem alle dage hele året. Klassen reciterer primært digte, der rimer og som er eksemplariske fra forskellige tidsepoker. Ukendte ord og begreber drøftes i klassen. Derudover øves det talte sprog, at artikulere og give digtet en sproglig fortolkning. De endnu ikke lærte små bogstaver i alfabetet læres ved at skrive dem. Store og små bogstavers skriveretning øves. Bogstavernes lyde øves.</p> <p>Der arbejdes med lydregler bl.a. via rim og remser samt stavelser, som grundlag for læsningen.</p> <p>Projekt: Eventyr. I grupper lave et eventyr – tegne forløbet og hænge det op i rigtig rækkefølge. Aftale roller, lære hvad der skal siges og lave sin egen dukke på pind med papir og stof. Vises for forældre og andre. Lytte til historier, primært fabler, og genfortælle dem med egne ord. Evt. lave nogle af fabeldyrene i bivoks.</p>	<p>Eleven lærer at stå frem solo med alles opmærksomhed rettet mod sig. Det talte sprog øves så det fremstår klart og tydeligt.</p> <p>Recitation i gruppen øver den fælles oplevelse af at bære sammen og at hver stemme har betydning for resultatet.</p> <p>Nye ord og begreber.</p> <p>Alle alfabetets bogstaver, store og små, er lært.</p> <p>Øget fortrolighed med bogstavernes skriveretning.</p> <p>Øget fortrolighed med bogstavernes lyde, og kunne dele ord op i stavelser.</p> <p>Læsning af lydrette kortere ord.</p> <p>At kunne samarbejde, være kreative og komme i mål som gruppe.</p> <p>Får et mere bevidst forhold til eventyrgenre.</p> <p>At stå frem og vise.</p> <p>Pindedukker: Praktisk, kunstnerisk og kreativ færdighed/udtryksevne.</p> <p>Danne egne indre billeder – fantasi.</p> <p>Skærpelse af hukommelse.</p> <p>Kendskab til genre.</p> <p>Indhold som grundlag for egen personlig udvikling/dannelse.</p>

**ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 2. KLASSE – NANNA RAMNÆS
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN**

36-38	Natur og kultur	<p>Trafik. Få en politibetjent til at komme og lære børnene at færdes sikkert i trafikken til fods.</p> <p>Dyrespor. www.skoven i skolen. På tur i skoven og se på biller og myrer. Iagttag, karakteriser dem og deres omgivelser, skriv og tegn om dem. Samle blade i skoven og tørre dem. Hvilke blade hører til hvilke træer, hvordan ser træet ud, dets bark, grene osv.? Står det i lys eller mørke? Bladene tegnes i hæfterne. Hver elev laver sit eget bladbillede" (mosaikbillede) af de indsamlede blade. Udstilling.</p>	<p>Færdigheder i, som enkelt elev og i gruppen at kunne færdes sikkert i trafikken.</p> <p>En oplevelsesbaseret forståelse for dyrenes betydning og specialisering set i den store natursammenhæng. Kunne kende træerne og deres blade samt omgivende natur. Bruge naturens materialer og og give dem et kunstnerisk udtryk.</p>
39-41	Regning og formtegning	<p>Mængdelære ud fra bevægelse, geometriske former i rum og bl.a. i de egne regnehæfter. Tabellerne 1-12 siges højt og lavt, hoppes, klappes og trampes og efterfølgende siges 1gange 2 er 2 osv samt ser på, hvilke tal, der indgik. Hvilke tabeller har samme tal? Der arbejdes med de naturlige tal, tallene fra 1-150 samt deres skriveretning. Hovedregning inden for talrammen 100. De fire regningsarter bruges bl.a. i mange mundtlige regnestykker samt i regnehæftet. Der bruges konkrete tællegenstande fx</p>	<p>Tabellerne forskellige rytmer skaber i første omgang en glæde ved at tælle. Eleverne kan tabellerne til 6 ved at sige 1 gange 4 er 4 osv. At kunne klare simple hovedregningsstykker med alle fire regnearter ud fra en lille hverdagshistorie.</p>

**ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 2. KLASSE – NANNA RAMNÆS
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN**

43-45	Dansk	<p>bønner. Børnene introduceres til forskellige regnelege. Regnehistorier fra hverdagen.</p> <p>Historien/Legenden om den hellige Frans af Assisi fortælles, genfortælles. Små tekster skrives, hvortil der tegnes og så læses det skrevne. Dernæst øver vi fortsat bogstaverne, lyd og ord. Vi udarbejder Frans i bivoks. Er der tid, så fortsættes der med andre legender.</p>	<p>Viden om en historisk legende, der kan lægge et billedligt udgangspunkt for det at være et moralsk menneske.</p>
46-48	<p>Skuespil Revidering af årsplan 5.12.2016 Da vi skulle have et mindre teaterstykke til basaren valgte jeg at fortsætte ovenstående danskperiode samt øve tysk julespil. Derfor er planen nu, at spillet om Frans lægges i det nye år, da det er et ret langt stykke. Jeg er ikke færdig med at fortælle om Frans, så det fortsættes i regneperioden. Planen er nu, at vi begynder at øve spillet i uge 9 og bruger ca 10-15 min af hovedfag eller øvetimen i opstartfasen.</p>	<p>Frans af Assisi Vi øver hver dag stykket og eleverne bytter roller, således at flest muligt får lejlighed til at afprøve forskellige roller. Først i slutningen af perioden får eleverne en fast rolle. At tale højt og leve sig ind i rollen er opgaven. At nå et fælles mål sammen som klasse – at opføre stykket for et publikum.</p>	<p>At leve sig ind i en rolle og give den udtryk. Tale klart og tydeligt.</p>
49-51	Regning/formtegn	Vi fortsætter arbejdet fra sidste periode (se ovenfor). Dernæst laver vi mønter og sedler og øver at lægge sammen og give tilbage.	Hovedregning samt vort møntsystem.

**ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 2. KLASSE – NANNA RAMNÆS
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN**

1-2	Regning	Butiksprojekt: At stå i butik, tælle sammen og give retur. Der arbejdes i grupper og de har hver en lille butik. Evt. "handelnde udefra" kan handle, fx forældre, andre klasser osv.	Lægge sammen og give retur. "Kundekontakt"
3-5	Formtegning/papir/bevægelser i rum	Vi fortsætter intensivt arbejdet med formtegning for 2. klasse, fx spejltegninger. Vi øver dem i rummet på gulvet. Der stilles en opgave, hvor eleverne i 2 og 3 mands grupper skal gå deres egen formtegning. Dette arbejde vises evt.	En rummelig forestilling, der også skal tage hensyn til andre i rummet.
6-9	Dansk	Fastlavsstykke, hvor dyr indgår øves. Dyrefabler er det centrale indhold. Der fortælles, genfortælles, skrives og læses. Eleverne udarbejder billeder, som kan bevæges, i deres hæfter. Dertil skrives tekster.	Øget læsefærdigheder. Dyrefabler som indirekte værktøj og dannelsesbilleder for selv at navigere som menneske.
10-12	Regning	Vi fortsætter i forlængelse af ovenfor (sidste periode) og introducerer titalssystemet.	Forståelse og beherskelse af titalssystemet.
13-16	Natur og kultur	Der arbejdes med de fire elementer ud fra naturen i nærmiljøet: Stranden og havet. Der arbejdes med naturens kræfter i forbindelse med plante- dyre og menneskeliv. Vi vil producere ting, der kan sættes i forbindelse med naturen på en legende måde.	Eleverne skal arbejde håndværksmæssigt med materialer ude i naturen og i klasseværelset. Dette skal give dem udsyn og vilje til at være selvstændigt skabende.

**ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 2. KLASSE – NANNA RAMNÆS
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN**

17-19	Dansk	Vi forsætter med elementer fra de andre perioder. Nyt: hver elev skriver en lille fortælling/børnebog med tegninger til.	At skrive en lille sammenhængende historie, at afslutte med et eget produkt.
20-22	Regning	Kropsmatematikken tager udgangspunkt i praktisk og kropslig anvendelse, træning og forståelse af helt almindelige regnearter. Der tænkes at være daglige udeaktiviteter og skrivning af dagbog.	Se sammenhæng mellem matematik og krop. At vide, hvad en dagbog er.
23-25	Natur og kultur	På ture og se og indsamle insekter biller, bier, hvepse. lagttage, karakterisere dem og deres omgivelser, skrive og tegne om dem.	En oplevelsesbaseret forståelse for dyrenes betydning og specialisering set i den store natursammenhæng.

**ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 3. KLASSE – TINNA JØHL
SKOLEÅRET 2016- 2017
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN**

Uge	Indhold	Aktivitet	Færdigheder og kundskaber
33	Formtegning	Tegne i hæfte, bevægelser i leg. Et tilbageblik på, hvor vi kom fra i linjerne. Den lige, den krumme og cirklen. Spejling.	Øve former, linjer og retning på papir som forberedelse til skrivningen.
34-37	Hjemstavn	Bondegårdsbesøg. Høste, tærse korn, male mel, bage brød, kerne smør, pæreavælling og hostesaft. Samle frugt. Lave saft og suppe.	Skabe interesse for, hvor og hvad der skal til for 'det daglige brød'. Kende de fire kornsorter. Kendskab ti madlavning.
38-41	Dansk	Historie om skabelsen ud fra det gamle testamente. Male dagligt. Øve læsning samt skrivning. Sættes sammen til en bog med billeder samt tekster.	Blive mere formstærk samt fornemme og skabe mange nuancer i farverne. Måle vådt i vådt. Styrke billedsproget. Udfordre og styrke håndskriften.
43-45	Regning	Hovedregning. Repetition af de fire regnearter. Øve tabellerne op til 12. Købmandsregning, penge. Vi laver vores egen butik og handler med hinanden.	Sikkerhed i tabellerne. Positionssystem. Opstilling af regnestykker. Mente og låne. 10-talssystem. Handle med penge.
46-49	Dansk	Drama og skuespil. Kostumer laves og skuespil øves som fælles recitation. Bivoks dyr.	Øve det sociale samspil i klassen. At stå frem fælles for et publikum.
50-51	Dansk	Den første grammatik indføres. Navneord, udsagnsord og tillægsord. Ordlege. Arbejde videre med skrive- og læseprocessen.	Begynde at få øje på den første grammatik. Styrke forståelsen af begreber og udvide ordforrådet.

**ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 3. KLASSE – TINNA JØHL
SKOLEÅRET 2016- 2017
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN**

1 – 3	Regning	Hovedregning. Øve tabellerne op til 15. Skriftlig regning. Arbejde med de fire regnearter. Mål og vægt. Lave egen vægt.	Få levende forhold til det at måle og veje. Skabe et naturligt forhold til at anvende regning i dagligdagen. Sikkerhed i tabellerne.
4-6	Dansk	Lege med ord – selvstændig skrivning øves. Skråskrift indføres og øves. Grammatik samt læsning øves fortsat.	Skabe større sikkerhed, forståelse og kunnen i det danske sprog. Skriftlig og mundtlig.
8 -11	Hjemstavn	Arbejde med forskellige gamle håndværk, teoretisk og praktisk.	Få et levende forhold til håndværk. Øve det sociale samspil i klassen ved bl.a. at arbejde i grupper.
12 -14	Regning	Fortsat øve tabellerne op til 15 samt de fire regnearter. Arbejde videre med mål og vægt samt rumfang og liter.	Få større rutine i det lærte.
16 – 18	Dansk	Læsning og skrivning. Selvstændig skriftlig formulering.	Skabe større sikkerhed, forståelse og kunnen i det danske sprog, skriftligt og mundtligt.
19-21	Hjemstavnlære	Arbejde med de forskellige gamle håndværk, teoretisk og praktisk.	Få et levende forhold til håndværk. Øve det sociale samspil i klassen. At arbejde i grupper.
23-25	Dansk / Geografi	Opsamling på året der gik. Den første geografi præsenteres. Min skole, min skolevej, mit hjem, mit værelse.	Hvad har jeg lært og hvor er jeg / vi nu. Skriftligt-mundtligt-socialt

**ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 4. KLASSE – MARIA BJERREGAARD
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN**

Uge	Indhold	Aktivitet	Færdigheder og kundskaber
33-36	Historie – Nordisk mytologi	Lytte til lærerens fortælling. Genfortælle og samtale i fællesskab og i små grupper. Føre arbejds hæfte med tekst fra tavlen. Øve skråskrift. Tegne illustrationer til. Layout	Tilægne sig nyt stof ved at lytte. At kunne udtrykke sig mundtlig gennem genfortælling. Udvide sit ordforråd. Skrive med smuk håndskrift. Tegne med farveblyant uden konturstreger. Øve at være i en læringsproces sammen med andre.
37-39	Regning De 4 regningsarter, skriftligt og mundtligt Brøkgregning Fortællestof om Nordisk mytologi fortsætter	Øve de 4 regningsarter med fokus på division og multiplikation, men også at regne med tal i mente ved addition og at kunne låne ved subtraktion. Hovedregning. Påbegynde brøkgregning. Øve tabeller.	Så vidt muligt forudsætningerne er til stede hos den enkelte elev at kunne begå sig i de 4 regningsarter mundtligt og skriftligt. Arbejde med tal i mente ved addition og kunne låne ved subtraktion.
40-44	Dansk Læseperiode Repetere tegnsætning Bygge tårn på hus fra sidste skoleår	Biblioteksbesøg. Læse kendt og ukendt stof. Gengive det mundtligt og skriftligt. Diktater Beskrive vores byggeproces. Håndværk i forbindelse med byggeprojekt.	Læsehastigheden øges. Eleven skal kunne gengive læst stof. Kunne skrive efter diktat. Sætte punktum og komma og skrive med stort efter punktum. Reflektere over vores byggeproces og kunne gengive den skriftligt. Forholde sig til, hvad der i byggeprocessen er praktisk muligt og hensigtsmæssigt.
45-48	Skuespilperiode	Stavrim Arbejde med tekst, musik og optræden på scenen. Arbejde med individuelle præstationer på	At finde sin plads i fællesskabet og at yde det der kræves for at det fælles projekt bliver allerbedst. Enkelte elever får mulighed for at optræde

**ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 4. KLASSE – MARIA BJERREGAARD
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN**

		scenen samt grupper. Julekoncert i Kastrup Kirke øves (afholdes 19/12).	solo.
49-51	Dansk Skriveperiode	Fortællestof om Nordisk mytologi afsluttes. Skråkriften øves yderligere og forfines. Der arbejdes med komplekse tekster. Biblioteksbesøg.	At kunne håndtere komplekse tekster for faglig viden og oplevelse. Fokus på læsning, fremstilling, fortolkning og kommunikation.
1-4	Geografi Regning	Fremstilling af fælles kort i fugleperspektiv over København baseret på bykvarterer, der arkvis sættes sammen. Målestoksforhold	Eleverne får kendskab til deres nærområde og Danmarks kortet. At præcision i kortfremstillingen for hvert enkelt byområde er afgørende for retvisende kort og dimensioner, når gruppernes arbejde sættes sammen. At mestre fremlægning og præsentation for hinanden.
5-8	Dansk, Sagnkongerne fra Lejre. Skråkrift med blæk og fyldepen.	Fortællestof om sagnkongerne fra Lejre. Eleverne genfortæller og skriver referat ind i deres hovedfaghæfter, og de tegner smukke tegninger til ud fra handlingen i de forskellige sagn. Eleverne skriver med fyldepen og skråkrift i denne periode.	Eleven får øvelse i at omsætte det fortalte til referat og smukt udførte tegninger. Eleven får kendskab til skråkrift og øvet sig i at skrive med fyldepen. Eleven får øvet sig i stavning.
9-12	Dyrekundskab, udvalgte dyr gennemgås med mennesket som sammenligning.	Fortællestof om mennesket og forskellige dyr. Eleverne genfortæller og skriver referat ind i deres hovedfaghæfter. Eleverne tegner og maler hvert dyr.	Eleven opnår viden, om de forskellige dyr og deres levested og væremåde. Eleven opnår viden om forskellighederne mellem dyr og menneske. Eleven lærer at omsætte teoretisk viden til smukt illustrerede tegninger og malerier.

**ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 4. KLASSE – MARIA BJERREGAARD
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN**

13	Projekt dyrekundskab.	Eleverne arbejder i grupper med hvert deres dyr. De finder fortællestof, som de fremlægger for klassen. Grupperne laver referater af deres fortællestof, og skriver det ind i deres hovedfagshæfte, og de tegner og maler til deres dyr.	Eleven får øvelse i selv at finde teori og omsætte det til et referat. Eleven får øvelse i at fremlægge foran andre.
14-16	Historie, danmarkshistorien med afrunding om vikingerne fra Lejre.	Der arbejdes med danmarkshistorien, og der lægges op til vores vikingetur til Lejre med en afrunding om vikingerne fra Lejre. Der arbejdes med fletbånd og andre motiver fra vikingetiden.	Eleven bliver udfordret med at orientere sig fra højre/venstre, oppe/nede, over/under. Eleven får øvelse i at udtrykke sig æstetisk.
17	Vikingetur Lejre.	Eleverne skal leve som rigtige vikinger i Lejre.	Eleven opnår indsigt i, hvordan vikingerne levede.
18-21	Regning, brøkgregning fortsætter og decimaltal introduceres.	Der arbejdes med brøkgregning både praktisk og visuelt, samt i hovedfagshæftet. Der drages sammenligning mellem brøker og decimaltal.	Eleven får øvelse i at regne med brøker og decimaltal. Eleven opnår øvelse i skriftlig opstilling af regneopgaver.
22-25	Skuespil	Der arbejdes med tekst og optræden på scenen både individuelt og i grupper.	Eleverne får øvelse i at finde plads i fællesskabet, at yde det der kræves, at kunne samarbejde, vente på hinanden og støtte hinanden, således at alle får en god oplevelse. Eleverne får øvelse i udenadslære og at stå foran mange mennesker og optræde og gøre deres bedste.

ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 5. KLASSE – KRISTIN ØYEN
SKOLEÅRET 2016- 2017
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN

Uge	Indhold	Aktivitet	Færdigheder og kundskaber
33-36	Frihåndsgeometri	Tegne geometriske forme i frihånd. Øve iagttagelse af og få kendskab til forskellige geometriske former.	Kendskab til geometriske grundformer og begreber.
37 -40	Dansk/historie Den Indiske, Persiske og Egyptiske kulturperiode	Danskperiode med udgangspunkt i kulturperioder. Skabelsesmyter og gamle fortællinger bearbejdet gennem mundtlige fortællinger, mundtlige og skriftlige genfortællinger. Kunstnerisk arbejde gennem skrift, tegning, maling og recitation.	Styrket mundtlig og skriftlig formuleringsevne. Kendskab til vores fælles historie som et grundlag for at forstå nutiden og menneskets udvikling. Øvelser i stavning og skriveregler.
41 – 43	Brøkgregning Efterårsferie uge 42	Repetition af 4. classes brøkgregning. Forlængelse og forkortelse af brøker, finde fællesnævner. Øve divisionsregning og tabeller.	Større sikkerhed i brøkgregning og deleprocesser
44-47	Dansk/botaniik	Øve selvstændig tekstdannelse, diktat, referat, skriftlig genfortælling. Stavning, ordklasser og grammatik. Læsekursus. Selvstændig danskopgave om en plante med mundtlig fremlæggelse.	Større læsesikkerhed og forståelse. Udvidelse af ordforråd. Større sikkerhed i dansk, skriftlig formulering og stavning. Øvelse i mundtlig og skriftlig fremlæggelse.
48 – 51	Regning	Hovedregning, praktisk regning, mål, vægt, store skriftlige regnestykker. Fortsættelse af brøkgregningen. Fra brøker til decimaltal.	Udvidelse og større sikkerhed i brøkgregning. Gennemskue skriftlige regnestykker og kunne arbejde med praktisk regning. Lære at gå fra brøker til decimalbrøk.

ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 5. KLASSE – KRISTIN ØYEN
SKOLEÅRET 2016- 2017
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN

52	Juleferie			
1 - 5	Historie/dansk Det antikke Grækenland	Danskperiode med udgangspunkt i de græske skabelsesmyter. Overgang fra mytisk tid til historisk tid i Grækenland. Skriftlige genfortællinger og selvstændige illustrationer.	Danskperiode med udgangspunkt i de danske træer	Større kendskab til vores kulturbaggrund som et grundlag for at forstå den tid vi er i nu. Større selvstændig evne i skriftlig dansk og mundtlig dansk, skriftlig genfortælling og recitation i Homer's Illiade. Kendskab til de store klassiske græske fortællinger.
6	Dansk/ botanik/træer			Kendskab til og viden om de danske træer og skove. Kendskab til det liv, der er i en skov, sammenhængskraften mellem insekter, dyr og planter.
7	Vinterferie			
8 -10	Regning	Vi arbejder med brøker og decimalregning. Fra brøk til decimaltal.		Større sikkerhed i opstilling og udregning af brøker og decimaltal. Større sikkerhed i de grundlæggende regnearter.
11 -14	Danskperiode/ Norden	Danskperiode med udgangspunkt i de nordiske lande. Selvstændig opgave med mundtlig og skriftlig fremlæggelse.		Øvelse i skriftlig og mundtlig fremlæggelse. Viden om de nordiske lande ud fra geografien. Kendskab til de forskellige landskabsformer, dyre- og planteliv i de nordiske lande.
15	Påskeferie			
16 - 19	Danskperiode/skuespilsperiode	Skuespil med recitation, tale, sang og musik. Øvelser i forskellige skriveformer, fx digte, noveller, krimier osv. Dansk grammatik, ordklasser og		Udvidelse af skriftlige og mundtlige kundskaber. Øvelse i samarbejde gennem skuespil, sang og musik.

ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 5. KLASSE – KRISTIN ØYEN
SKOLEÅRET 2016- 2017
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN

		retskrivningsregler osv. øvelser i enkel grammatisk analyse.	Erfaring og kendskab til andre skriftformer.
20 - 23	Danskperiode	Danskperiode med udgangspunkt i fælles læsebog. Lave selvstændigt hæfte med skriftlige genfortællinger og illustrationer.	Større læsehastighed og læseforståelse. Sikkerhed i selvstændig skriftlig genfortælling og stavning.
24	Lejrscole	Tur til Samsø. Vi cykler rundt på Samsø og oplever Samsøs planteverden og geologi.	Erfaring med at bo tæt, være tæt sammen over 4 dage. Kendskab til den danske fauna, specielt til Samsø. Erfaring i at cykle mange sammen og være hjemmefra, lave mad osv.
25	Regning	Repetition af årets regning.	Større sikkerhed i det øvede i 5.klasse.

ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 7. KLASSE – MARTIN OLM
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN

Uge	Indhold	Aktivitet	Færdigheder og kundskaber
33-37	Dansk - Arbejde med selvbiografi Historie – Opdagelsesrejsende	Fælles opgave hvor eleverne forfatter og skriver deres egen selvbiografi. Lytte, undersøge forskellig litteratur, skrive individuel opgave, fremlægge.	Ved at skrive egen selvbiografi udvikler eleverne evnen til at formulere egne tanker og følelser. Erhverve sig kendskab til de store opdagelsesrejsende. Høre om deres måde at anskue verden og andre folkeslag på. Få oplevelsen af en ny bevidsthed. Opnå historisk overblik. Øve skriftlig formulering gennem referater.
38-39	Geografi Verdensdele og deres særpræg Urfolket	Lytte, tegne, læse, skrive, diskutere. Udarbejde verdenskort/verdensdele-kort. Elevfremlæggelser af geografiske områder med hovedvægt på fremmedartede kulturer og natur.	Eleverne bliver bekendt med jordens seks verdensdele og havene som adskiller dem. De skal kende omridset og kunne bruge dette som nøglen til forståelse for de forskellige kontinenters egenart. Sammen med historiefaget lægges grundlaget for en forståelse for menneskenes samliv inden for den globale helhed og den smertefulde vej som har ført os derhen.
40-44	Fysik Mekanik, taljer og trisser. Akustik, optik, varme og kuldelære, magnetisme og elektricitet videreført fra 6.klasse.	Lave fysikalske forsøg, observere, opleve og konkludere. Arbejde fænomenologisk.	Vide om mekaniske lovmæssigheder. Udvidet kendskab til fysikkens fem grundområder.
45-47	Dansk Læsebog, analyse, repetere grammatik. Litteratur, kreativ skrivning. Poesi-prosa	Gennemgå læsebog Arbejde med læse- og skriveopgaver.	Kendskab til litteratur, analyse og grammatik.

ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 7. KLASSE – MARTIN OLM
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN

48-51	Matematik Positive og negative tal, potenser, kvadratrodsregning, ligninger, reduktioner.	Arbejde med opløftning af potenser. Arbejde med matematiske formler. Hovedregning, tabellerne og skriftlige opgaver.	Kende til potensopløftning og matematiske formler. At få kendskab til regning med positive og negative tal og at kunne finde kvadrattallet. Med de negative tal lærer eleverne at kende en ny talkvalitet.
2-4	Dansk Læsebog analyse repetere grammatik Litteratur Kreativ skrivning Poesi-prosa	Gennemgå læsebog Arbejde med læse- og skriveopgaver.	Kendskab til litteratur, analyse og grammatik.
5-6	Matematik. Positive og negative tal, potenser, kvadratrodsregning, ligninger, reduktioner.	Arbejde med opløftning af potenser. Arbejde med matematiske formler. Hovedregning, tabellerne og skriftlige opgaver.	Kende til potensopløftning og matematiske formler. At få kendskab til regning med positive og negative tal og at kunne finde kvadrattallet. Med de negative tal lærer eleverne at kende en ny talkvalitet.
8-10	Biologi Menneskets biologi er tema for en af klassetrinnets perioder. Eleverne ser på hvordan kroppen fungerer og forudsætninger for dette.	Man ser på de store organsystemer som fordøjelsen, cirkulationssystemet, respirationen, lymfesystemet og hvordan sammenhængen mellem de forskellige systemer fremtræder. De forskellige sygdomme som kan angribe de forskellige systemer bliver taget op, med henvisning til kostens betydning.	Erhverve sig kendskab om de forskellige næringsstoffer og deres betydning for menneskets udvikling.
11-14	Historie - Renæssancen	Lytte, skrive referater, tegne, samtale. Gruppearbejde med fremlæggelser.	Opnå historisk forståelse af Renæssancens og Reformationenens udvikling af menneskeheden.

ÅRSPLAN FOR HOVEDFAG I 7. KLASSE – MARTIN OLM
SKOLEÅRET 2016-17
RUDOLF STEINERSKOLEN I KØBENHAVN

16-18	Kemi – Ild	Skrive, eksperimenter, protokollere, tegne, observere.	Erhverve sig kendskab om ild og ilds effekter for mennesket.
19-21	Dansk Matematik	Repetition	
22-24	Dansk	Repetition Forberedelse af kanotur	
25	Kanotur i Skåne	Mandag til fredag i kano på Rønne Å i Skåne. Slå lejr nyt sted hver aften, eleverne laver maden selv.	Få en førstehåndsoplevelse af livet på vandet og mødet med det ukendte. Klare sig med det man medbringer hjemmefra. Styrkelse af fællesskabet og individets rolle og ansvar i dette.